

RIBIŠKI LAS POSAVJE 2021–2027

**STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA
LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO ZA RIBIŠTVO**

**iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo
za programsko obdobje 2021–2027**

Krško, 20. september 2023

KAZALO

1.	Osebna izkaznica LASR.....	4
2.	Povzetek SLR.....	5
3.	Oprelitev območja in prebivalstva, zajetega v SLR.....	6
3.1	Oprelitev območja LASR Posavje.....	6
	Geografske in podnebne značilnosti.....	6
	Prebivalstvo.....	7
	Gospodarstvo.....	7
	Kakovost življenja.....	8
3.2.	Stanje sladkovodne akvakulture v Posavju.....	8
3.3	Upravljanje celinskih voda.....	10
3.4	Diverzifikacija dejavnosti.....	13
4.	Analiza razvojnih potreb in potenciala območja LASR, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti.....	14
4.1	SWOT – analiza.....	14
4.2	Potrebe in potencial območja.....	15
4.2.1	Potrebe območja LASR Posavje.....	15
4.2.2	Potencial območja LASR Posavje.....	17
5.	Opis SLR, njenih ciljev in AKTIVNOSTI, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov.....	19
5.1	Opis ciljev in aktivnosti SLR, vključno z mejniki in kazalniki.....	19
5.1.1	Prispevek SLR k celovitemu razvoju območja in povezava z nacionalnimi strategijami.....	24
5.2	Opis izvajanja operacij.....	26
6.	Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR.....	29
7.	Opis sistema upravljanja LASR, vključno z upravljanjem, spremljanjem in vrednotenjem, ki dokazujejo zmogljivost LASR za izvajanje SLR.....	31
7.1.	Opis postopka določitve vodilnega partnerja LASR in navedba kadrovske zmogljivosti, virov financiranja, izkušenj in znanj.....	31
7.1.1.	Opis postopka določitve vodilnega partnerja LASR.....	31
7.1.2.	Navedba kadrovske zmogljivosti vodilnega partnerja, virov financiranja, izkušenj in znanj.....	31
7.2	Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR.....	33
7.3	Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev posameznih organov LASR, ločeno za vse vrste operacij (javni poziv, operacije LASR, operacije sodelovanja).....	34
7.4	Opis načina izbora, nalog in delovanja ocenjevalne komisije za izbor operacij.....	39
7.5	Opis upoštevanja zakona o integriteti/nasprotje interesov.....	39
8.	Osnovni podatki o LASR in finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po posameznih letih, vrstah podpor, ciljnih in aktivnostih.....	40

Seznam slik

Slika 1: Kazalniki kakovosti življenja 2018-2020	8
Slika 2: Pregled registriranih objektov akvakulture in komercialnih ribnikov po občinah LASR Posavje 2021-2027.....	8
Slika 3: Spodenjesavsko in novomoško ribiško območje	11

Seznam tabel

Tabela 1: Osnovni demografski podatki območja LASR Posavje	7
Tabela 2: Pregled ribogojnic in izvajalcev dejavnosti po občinah	9
Tabela 3: Osnovni podatki o ribiških okoliših	11
Tabela 4: Območja Natura 2000 in ekološko pomembna območja, na katera imajo vpliv dejavnosti ribiškega upravljanja	12
Tabela 5: Kazalniki turizma za območje LASR Posavje, leto 2022.....	14
Tabela 6: Cilji SLR, aktivnosti in izbira kazalnikov rezultata	22
Tabela 7: Kazalniki rezultata za sklad ESPRA.....	24
Tabela 8: Kadrovske kapacitete RRA	31
Tabela 9: Kazalniki za sklad ESPRA (po letih) Bodo naknadno dopolnjeni po delavnici	41
Tabela 10: Razdelitev sredstev po posameznih aktivnostih	42
Tabela 11: Prispevek sklada ESPRA in lastna udeležba.....	42
Tabela 12: Finančni načrt – razdelitev predvidene porabe sredstev po letih in vrstah podpore	43

1. OSEBNA IZKAZNICA LASR

Ime LASR	RIBIŠKI LAS POSAVJE 2021–2027 (LASR POSAVJE 2021–2027)
Naslov LASR	Cesta krških žrtev 2, 8270 Krško
Elektronski naslov LASR	las.posavje@rra-posavje.si
Varen elektronski naslov LASR	natasa.bozic@vep.si
Spletna stran LASR	https://ribiskilas-posavje.si
Vodilni partner LASR	Regionalna razvojna agencija Posavje
Naslov vodilnega partnerja LASR	Cesta krških žrtev 2, 8270 Krško
Številka transakcijskega računa LASR	SI56 0110 0600 0029 220
Velikost območja LASR	968 km ²
Število prebivalcev LASR	75.824 (na dan 1. 1. 2022)
Vključene občine (naštejte jih in navedite število)	Mestna občina Krško Občina Bistrica ob Sotli Občina Brežice Občina Kostanjevica na Krki Občina Radeče Občina Sevnica
Ime sklada	Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo 2021–2027 – ESPRA 2021–2027

2. POVZETEK SLR

Lokalno partnerstvo Ribiški LAS Posavje 2021–2027 (v nadaljevanju LASR Posavje 2021–2027) je bilo vzpostavljeno na ustanovni skupščini 19. julija 2023 in vključuje območje šestih občin regije Posavje: Bistrica ob Sotli, Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško, Radeče in Sevnica. Vodilni partner je Regionalna razvojna agencija Posavje.

Proces priprave strategije lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino za ribištvo (v nadaljevanju SLR LASR Posavje) je potekal z aktivno vključenostjo javnega in zasebnega sektorja, civilne družbe in širšega lokalnega prebivalstva ter ob upoštevanju določb Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo, v programskem obdobju 2021–2027 (Uradni list RS, št. 74 z dne 7. 7. 2023, v nadaljevanju Uredba CLLD ESPRA).

Namen priprave SLR je, da skupnosti bolje izkoristijo svoje priložnosti, ki jih ponuja trajnostno gospodarstvo, ter spodbujanje in krepitev okoljskih, kulturnih, socialnih in človeških virov.

SLR območja LASR Posavje 2021–2027 je zasnovana na skupno opredeljenih lokalnih potrebah in potencialih, ki so bili prepoznani v postopku priprave, in na izkušnjah iz preteklih obdobj.

SLR se osredotoča na **štiri cilje**:

Cilj 1: Razvoj trajnostnega prehranskega sistema, trženja in dodajanja vrednosti proizvodom iz akvakulture.

Cilj 2: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter ohranjanje biotske raznovrstnosti s podporo krožnega gospodarstva in čiste energije.

Cilj 3: Krepitev vitalnosti skupnosti z večanjem družbene vključenosti, privabljanjem žensk in mladih ter ohranjanjem in ustvarjanjem novih delovnih mest.

Cilj 4: Krepitev družbene sprejemljivosti akvakulture.

SLR se izvaja na podlagi javnega poziva LASR ali z neposredno potrditvijo operacij, katerih upravičenec je LASR. Predvidevajo se tudi operacije sodelovanja z drugimi LASR, s katerimi bo partnerstvo vključeno v prenos izkušenj med drugimi območji v Sloveniji ali tujini.

Izvajanje SLR bomo sprotno spremljali, ugotavljali napredek ter dokument po potrebi prilagajali in dopolnjevali.

3. OPREDELITEV OBMOČJA IN PREBIVALSTVA, ZAJETEGA V SLR

3.1 Opredelitev območja LASR Posavje

Lokalno partnerstvo LASR Posavje 2021–2027 je vzpostavljeno na območju občin razvojne in statistične regije Posavje: Bistrica ob Sotli, Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško, Radeče in Sevnica.

V obdobju 2014–2020 so bile vsebine s področja razvoja sladkovodne akvakulture in podpore iz ESPR vključene v skupno lokalno razvojno strategijo partnerstva LAS Posavje 2014–2020.

Vir: RRA Posavje

LASR POSAVJE 2021–2027:

- 6 občin
- 968 km²
- 75.987 prebivalcev (1. 1. 2023)
- 44,6 leta povprečna starost
- 28 registriranih objektov sladkovodne akvakulture in komercialnih ribnikov
- 6 ribiških družin
- 6 ribiških okolišev
- 25 ustanovnih članov LASR

Geografske in podnebne značilnosti

Območje LASR Posavje leži na jugovzhodu Slovenije na stičišču predalpskega, panonskega in dinarskega sveta. Na zahodu in severu ga zamejujejo Posavsko hribovje ter Krško, Senovsko in Bizeljsko gričevje, na jugu Gorjanci, na vzhodu pa uravnani del Krško-Brežiškega polja ob Sotli in Savi prehaja na Hrvaško. Pomembnejši vodotoki so **Sava s pritoki Mirno, Sotlo in Krko**.

Zaradi pestre kamninske sestave območja so na vododržnih kamninah dobro razvite mreže vodotokov, ponekod občasnih, na zakraselem površju pa je poleg drugih kraških oblik mogoče najti številne kraške izvire in tudi podzemne vodne tokove. Predvsem na rečnem dnu Krško-Brežiškega polja oziroma širše na območjih vododržnih rečnih naplavin se nahaja tudi podzemna voda v obliki medzrnskih vodonosnikov.¹

Na območju LASR Posavje so poleg reke Save s pritoki še **številni manjši vodotoki**, ki imajo pomembno okoljsko vlogo, hkrati pa tudi potencial za gospodarski razvoj. Posebej izpostavljamo potenciala kraških vodonosnikov in podzemnih vodnih zalog.

Podnebje na območju LASR je zmerno celinsko oziroma omiljeno celinsko, za katero so značilni viški padavin spomladi, povprečna zimska temperatura 0 °C in povprečna poletna temperatura 20 °C, povprečna letna količina padavin pa znaša od 800 do 1000 mm.² V zadnjih letih smo priča večji nestalnosti, viški padavin se prenašajo v jesenske mesece, povprečne temperature pa so na območju LASR vse višje, še posebno v pomladnih in poletnih mesecih.³

Splošni **trendi zviševanja povprečnih temperatur in spreminjanja padavinskih vzorcev** ter količine padavin se nakazujejo tudi na obravnavanem območju, kljub temu pa se je po projekcijah poteka

¹ Aplikativna fizična geografija Slovenije, 2012; Poročilo o okolju v Republiki Sloveniji, 2022; Možnosti za povečanje potenciala lokacij za akvakulturo na celinskih podzemnih vodah v Republiki Sloveniji, 2021.

² Podnebni tipi v Sloveniji, 1996.

³ Značilnosti podnebja Slovenije, 2017; Podnebni tipi Slovenije na podlagi podnebnih povprečij, trendov in spremenljivosti, 2017.

podnebnih sprememb Agencije RS za okolje količina vode v podzemnih vodonosnikih ne glede na splošni dvig temperature ter zmanjševanje količine padavin v vzhodni in severovzhodni Sloveniji do leta 2100 zvišala za okoli 10–20 %. Večje stanje vodnih zalog podzemnih voda je bilo ugotovljeno tudi v poročilu modela za leto 2019.⁴

Podnebne spremembe se odražajo v **pogostejših poplavah in tudi sušnih obdobjih**. Med vsemi naravnimi nesrečami v Posavju, ki povzročajo škodo, so najpogostejše poplave. Pojavljajo se lahko vse leto, najpogostejše so jeseni, ob obilnih in dolgotrajnih padavinah. Poleti so povezane z neurji in so predvsem krajevne in hudourniške.⁵ Ob Savi so bila poplavna območja večinoma urejena z izgradnjo hidroelektrarn. Največje je med Krškim in Brežicami; pod Brežicami se združi s poplavnim območjem ob Krki, ob meji s Hrvaško pa s poplavnim območjem ob spodnji Sotli. Poplavno območje ob Savi zajema okoli 5.500 ha, ob reki Krki **3.500 ha**.

Vode na območju LASR Posavje so po poročilih nadzora Agencije za okolje v **dobrem kemijskem in ekološkem stanju**. Podzemne vode so z vidika kemijskega stanja ocenjene kot dobre z nizko stopnjo zaupanja, prav tako vsi večji vodotoki na območju. Ekološko stanje površinskih voda je ocenjeno kot dobro, z izjemo Save med Radečami in Vrhovim, kjer je ocenjeno kot slabo, ter Savo med Vrhovim in Krškim ter Mirno, kjer je ocenjeno kot zmerno. Vodni viri na območju so razdeljeni v vse kategorije varovanja na občinski ravni.⁶

Prebivalstvo

Na območju LASR živi **75.987 prebivalcev** (1. 1. 2023), v zadnjih petih letih je opazen rahel trend rasti. Območje je poseljeno redkeje, prebivalstvo pa se stara hitreje od slovenskega povprečja. Najvišji delež prebivalstva nad 65 let v primerjavi z deležem mladih do 15 let je v občinah Brežice, Radeče in Bistrica ob Sotli. Med vitalnejšimi sta občini Krško in Kostanjevica na Krki.

Tabela 1: Osnovni demografski podatki območja LASR Posavje

Občina	Površina, km ²	Gostota prebivalstva, št. preb./km ²	Št. prebivalcev (1. 1. 2023)	Indeks staranja (1. 1. 2023)	Povprečna starost, leta (1. 1. 2023)	Delovno aktivni (2022)
Bistrica ob Sotli	31	43,68	1.354	161,7	45,0	598
Brežice	268	91,11	24.417	168,5	45,4	10.566
Kostanjevica na Krki	58	42,62	2.472	139,9	44,3	1.108
Krško	287	90,53	25.982	129,6	43,4	11.426
Radeče	52	79,00	4.108	166,4	45,7	1.791
Sevnica	272	64,90	17.654	158,1	45,1	7.708
Območje LASR	968	78,50	75.987	150,6	44,6	33.196
Slovenija	20.271	104,43	2.116.972	142,9	44,0	921.998

Vir: SURS; podatkovni portal SI-STAT

Gospodarstvo

V strukturi regionalne bruto dodane vrednosti (BDV) za leto 2021 so največja deleža prispevale industrija (50,5 %) in storitvene dejavnosti (45,7 %), delež kmetijstva, gozdarstva in ribištva skupaj je bil 3,8 %, kar dvakratno presega slovensko povprečje (1,9 %). Med gospodarskimi dejavnostmi vidno mesto zavzema energetika. Na območju ob Nuklearni elektrarni Krško in Termoelektrarni Brestanica na reki Savi delujejo hidroelektrarne Vrhovo, Boštanj, Arto - Blanca, Krško in Brežice.

⁴ Okoljsko poročilo za OP ESPRA 2021–2027 in NSNA 2021–2030, 2022; Poročilo o okolju v Republiki Sloveniji, 2022.

⁵ Regijski načrt zaščite in reševanja ob poplavah v Posavju, verzija 3.0.

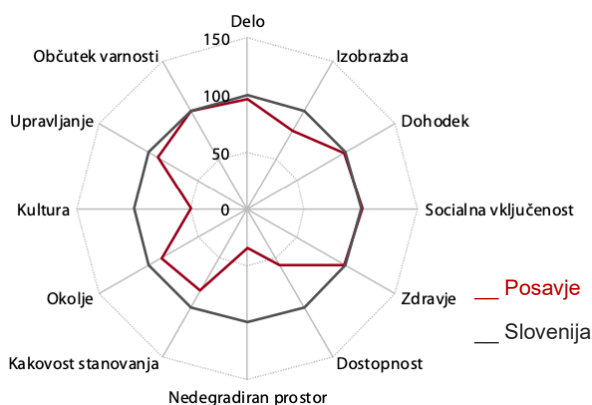
⁶ Poročilo o okolju, 2022.

V regiji je registriranih 1.600 gospodarskih družb, 1.824 samostojnih podjetnikov (poročilo AJ PES za leto 2022) in 20 zadrug (2023). Leta 2020 je bilo v Posavju registriranih 5.205 kmetijskih gospodarstev (KMG).

Na območju je bilo v letu 2022 **33.196 delovno aktivnih oseb** (po prebivališču). Trend zaposlovanja zadnja leta narašča. Za območje so značilne precejšnje delovne migracije in pomanjkanje specifičnih kadrov. Stopnja registrirane brezposelnosti se je v zadnjih petih letih zmanjšala in je v letu 2022 znašala 7,3 %. V celotnem opazovanem obdobju je višja od nacionalnega povprečja, visok pa je zlasti delež dolgotrajno brezposelnih.

Kakovost življenja

Slika 1: Kazalniki kakovosti življenja 2018–2020

Glede na kazalnike kakovosti življenja je območje primerljivo s slovenskim povprečjem na področjih zdravja, dohodka, socialne vključenosti, dela in občutka varnosti.

Slabši položaj je na področju nedegradiranega prostora, kulture, dostopnosti, izobrazbe, okolja.

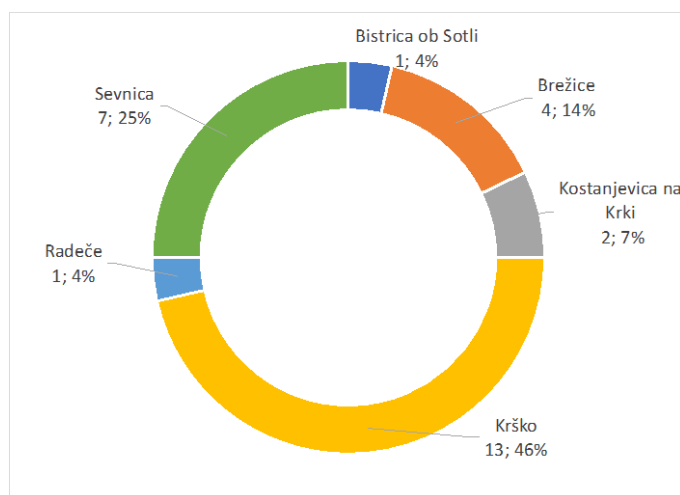
Vir: Cilji regionalne politike Slovenije v obdobju 2021–2027; UMAR, 2020

Z vidika vrste in dostopnosti storitev se povečuje razlika med urbanimi središči in podeželjem, kjer se posamezne storitve krčijo. Na podeželju je skromnejša tudi raznolikost pristočasnih, kulturnih, športnih in izobraževalnih vsebin.

3.2. Stanje sladkovodne akvakulture v Posavju

Sektor sladkovodne akvakulture na območju je majhen, čeprav sta zanj značilni dolgoletna tradicija in visoka kakovost proizvodov. Znanja in izkušnje so zlasti na področju klasične hladnovodne akvakulture.

Slika 2: Pregled registriranih objektov akvakulture in komercialnih ribnikov po občinah LASR Posavje 2021–2027

Po podatkih Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin je bilo na območju LASR Posavje 2021–2027 avgusta 2023 v Centralnem registru objektov akvakulture in komercialnih ribnikov registriranih **28 objektov**.

Od teh jih je 12 imelo status »odobren«, kar pomeni, da prodajajo živo ribo za nadaljnje gojenje ali imajo proizvodnjo namenjeno za potrošnjo večjo od treh ton letno.

Izvajalci dejavnosti poslujejo kot mikro ali mala podjetja, samostojni podjetniki ali nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji ter kot ribiške družine.

Posamezni subjekti opravljajo tudi druge dejavnosti, zato ni mogoče natančno opredeliti, koliko zaposlitev ustvarja sektor akvakulture.

Tabela 2: Pregled ribogojnic in izvajalcev dejavnosti po občinah

Občina	Izvajalci dejavnosti – ribogojnice
Bistrica ob Sotli	Ribiška družina Sotla
Brežice	Anton Krajncič, Franc Kelher, Franc Horžen, Franc Tomše
Kostanjevica na Krki	Jože Colarič s.p., Ribogojstvo Goričar d.o.o.
Krško	Žiga Bogovič, Srečko Bohorč, Martin Starc, Ribogojstvo Goričar d.o.o., Alojz Hribar, Martin Černe, Jože Županc, Alojz Hribar, Bernarda Pajk, Albin Požun, Darko Pavlič, Vladimir Prosenik, Ribiška družina Brestanica – Krško
Radeče	Ribiška družina Radeče
Sevnica	Majda Zupan (2 ribogojnici), Ondrej Zrinji, Eko-luč, Azaleja d.o.o., Herman Kerin, Akval d.o.o., Ribiška družina Sevnica

Vir: Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, 2023.

Za prehrano se v Sloveniji od hladnovodnih vrst vzrejajo postrvi, od tega največ šarenke, nekoliko manj potočne postrvi in potočne zlatovčice. Podobna je tudi dejavnost v Posavju, kjer se večina ribogojnic ukvarja z gojenjem postrvi. Ribogojstvo Colarič se je specializiralo za afriškega soma. Ribogojstvo Goričar ponuja kar sedem vrst rib: postrv šarenko, potočno zlatovčico, potočno postrv, sulca, sibirskega jesetra, soma in krapa.

Tudi nekatere ribiške družine se ukvarjajo z vzrejo krapov (gojena oblika). Spodbuja se zmanjševanje tujerodnih vrst in vzreja avtohtonih vrst rib. V Ribiški družini Brestanica-Krško se poleg vzreje gojenega krapa, namenjenega za prehrano in športni ribolov v zaprtih vodah, ukvarjajo tudi z vzrejo divjega krapa za porabljanje v tekočih vodah.

Z vidika tehnologije večina ribogojnic v Sloveniji ribe goji v klasičnih pretočnih (betonskih) bazenih, počasi se uvajajo nove tehnologije zaprtih recirkulacijskih akvakulturnih sistemov (RAS), v katerih se voda večkrat uporabi in se tako zmanjšuje vpliv na okolje. Tak način vzreje imata na območju LASR vzpostavljena dva objekta. Pri tem je treba upoštevati tudi pogoje gojenja, ki so različni za posamezne vrste. Ob negotovih razmerah zaradi zvišanja cene energentov je za zdaj malo poslovnih odločitev povezanih s tovrstnimi tehnologijami.

Udeleženci delavnice za pripravo strategije lokalnega razvoja so poudarili pomembnost prilagajanja količine vzreje rib razpoložljivim kapacitetam vodotokov in da se tako skrbi za trajnostnost vzreje. Za območje so tako značilni objekti akvakulture z relativno majhno kapaciteto. Pri večjih objektih so izzivi zlasti v času poletnih minimumov oz. sušnih obdobjih, kar bo v prihodnje zahtevalo ustrezne prilagoditve.

Tako kot drugod v Sloveniji se tudi v Posavju krma za vzrejo rib v celoti uvaža in je kakovostna. Na območju delujeta dve podjetji, ki se ukvarjata s prehranskimi dodatki za vzrejo rib in jih izvažata.

Sektor akvakulture je razmeroma majhen, hkrati pa je pričakovati, da bodo posamezni ribogojci opustili dejavnost, nasledniki pogosto (še) niso prepoznani. V Sloveniji ni poklicnega izobraževanja za ribogojce, postopki za vzpostavitev novih obratov so zahtevni in dolgotrajni. Na območju LASR Posavje je še pomanjkljivo informiranje o tem, kaj vse je potrebno za vzpostavitev dejavnosti in objekta akvakulture.

Raziskave v okviru ESPR 2014–2020 so pokazale, da je za nove objekte sladkovodne akvakulture na razpolago relativno malo površinskih celinskih voda, več možnosti je za odvzem podzemnih celinskih voda do globine 150 m, predvsem za uporabo v zaprtih RAS-sistemih.⁷

Na ekonomsko stanje sektorja akvakulture v zadnjem času vplivajo **podražitve energentov in surovin**.

⁷ Program ESPRA 2021–2027.

Akvakultura je občutljiva dejavnost, ki ima veliko tveganj. V zadnjih letih se sektor sooča s **posledicami podnebnih sprememb** in vse pogostejšimi vremenskimi ekstremi ter vplivi na kakovost in količino vode. Suša v letu 2022 je ribogojcem povzročila gospodarsko škodo zaradi poginov rib oz. mladice, izbruhov bolezni in izgube krmnih dni. Za okrevanje zaradi poginov mladice in vzpostavitve normalnega poslovanja sta potrebni vsaj dve leti, kar je še posebej problematično za večje ribogojce, saj ob izpadih težko izpolnijo pogodbene obveznosti. Poleg segrevanja vodotokov, ki je neugodno zlasti za vzrejo postrvi, je problematičen tudi proces zamuljevanja rek oziroma vodotokov. Ekstremne padavine z zvišanimi pritoki in poplavami poleg tega povzročajo pobege rib.

Ribogojci so na delavnici izpostavili še težave zaradi pomanjkljivega komuniciranja izvajalcev posegov v prostor za namene urejanja vodotokov.

Poraba proizvodov lokalne akvakulture in kratke oskrbne poti

Po podatkih Nacionalnega strateškega načrta za razvoj akvakulture 2021–2030 v Sloveniji z domačo proizvodnjo ne pokrivamo porabe. Pri postrveh npr. dosegamo 65-odstotno samooskrbo.

V Posavju se z izjemo največjih ribogojcev, ki so dobavitelji nekaterih slovenskih veletrgovcev, **večina proizvodov akvakulture proda lokalno**. Ključni segmenti potrošnikov vključujejo lokalno prebivalstvo, gostinski sektor, v zadnjih letih je bil napredek narejen v javnih zavodih (šole, vrtci, domovi starejših občanov kot naročniki lokalnih rib). V sevniških vrtcih in šolah so npr. s podporo projekta LAS v prejšnjem obdobju enkrat tedensko uvedli na jedilnike ribje jedi. Prodaja proizvodov gospodarskim subjektom je prepoznana kot neizkoriščen potencial.

Ribe lahko prebivalci kupijo neposredno pri ribogojcih, krepki pa se tudi dostopnost na drugih lokacijah. V Sevnici je bila s podporo projekta LAS v obdobju 2014–2020 vzpostavljena mobilna ribarnica, ki deluje v sklopu kmečke tržnice. Ribomati so vzpostavljeni v Krškem in Brežicah, obstaja potencial za širitev v druge občine. Pri tem je osnovni pogoj zagotavljanje sledljivosti. Prodaja prek spleta z dostavo na dom na območju ni razvita.

V Sloveniji se kaže trend povpraševanja po ekološki vzreji. Ribogojnica Krajncič iz Sromelj je prva v Sloveniji, ki ima eko certifikat Inštituta za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu za gojenje postrvi. Večinoma jih gojijo za potrebe družinske restavracije in le v manjšem obsegu za prodajo. Na delavnici za pripravo SLR so udeleženci razpravljali o izzivih rentabilnosti in ustreznosti standardov za ekološko vzrejo. Izpostavili so tudi pomanjkljivo ozaveščenost potrošnikov glede razumevanja načina vzreje v ribogojnicah.

Skupnih shem kakovosti za proizvode akvakulture v Sloveniji še nimamo, kar dodatno vpliva na raven ozaveščenosti potrošnikov, hkrati pa povečuje tveganje za možne dezinformacije glede proizvodov akvakulture, ki se pojavljajo na trgu.

V projektih LAS Posavje 2014–2020 je bilo izvedenih več delavnic in drugih oblik ozaveščanja potrošnikov, osebja v javnih zavodih, staršev in otrok ter drugih skupin o pomenu rib in ribjih izdelkov v zdravi prehrani, o pripravi ribjih jedi, npr. *Najboljša riba je posavska riba, Riba je in, Ribe na šolskih krožnikih*. Še vedno pa se kažejo potrebe po nadaljevanju in širjenju tovrstnih aktivnosti na celotno območje.

Organiziranost sektorja akvakulture

Sektor je na nacionalni ravni slabo organiziran, saj obstaja le Društvo rejcev vodnih živali, ni pa organizacije proizvajalcev. V Posavju je ribogojcev razmeroma malo in tudi niso posebej organizirani, zato so bili spodbuda k povezovanju ravno prvi projekti CLLD 2014–2020. V tem pogledu partnerstvo LASR Posavje 2021–2027 nadaljuje aktivnosti in sočasno predstavlja platformo za povezovanje deležnikov ter nadaljnji razvoj in diverzifikacijo sektorja sladkovodne akvakulture.

3.3 Ribiško upravljanje v celinskih vodah

Ribiško upravljanje v celinskih vodah v Sloveniji v približno 94 % vršijo ribiške družine, preostalih 6 % pa javni Zavod za ribištvo Slovenija. Ribiška območja (RO) so razdeljena na ribiške okoliše (ROK), ki se skupaj z vodami posebnega pomena (to so vode, določene z Uredbo o določitvi voda posebnega pomena

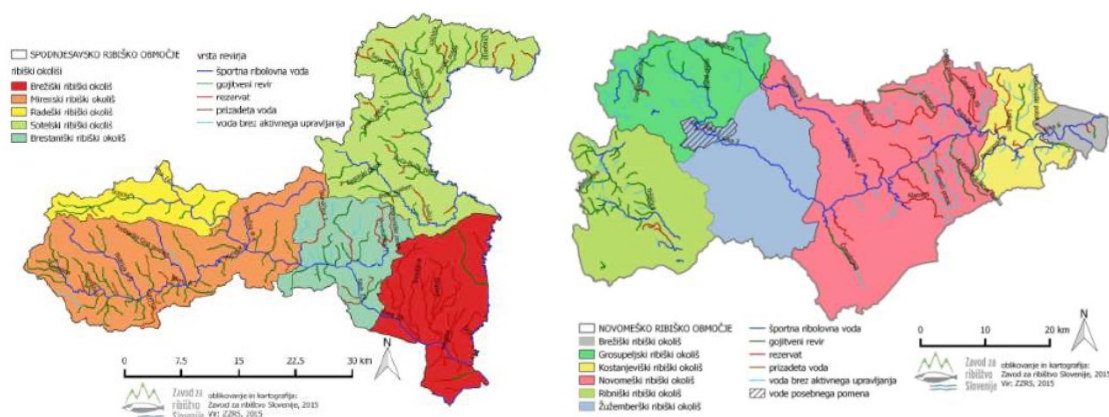
ter načinu izvajanja ribiškega upravljanja v njih, ter komercialni ribniki in ribogojnice) delijo še na ribiške revirje. Gre za najmanjše enote ribiškega upravljanja, ki jih imamo v Sloveniji več kot 3.000.⁸

Večina območja LASR Posavje 2021–2027 spada v spodnjosavsko ribiško območje, ki vključuje radeški, mirenski, brestaniški, brežiški in sotelski ribiški okoliši, kostanjeviški ribiški okoliši pa je del novomeškega ribiškega območja.

Na območju LASR Posavje ima sedež šest ribiških družin: Radeče, Sevnica, Brestanica - Krško, Brežice, Kostanjevica na Krki in Sotla. Ribiške družine upravljajo ribiške revirje, ki so glede na način izvajanja ribiškega upravljanja lahko varstveni (gojitveni za sonaravno gojitev rib in rezervati), ribolovni, revirji brez aktivnega ribiškega upravljanja in prizadeti revirji. Upravljanje poteka skladno z ribiškogojitvenimi načrti (RGN), ki urejajo predvsem upravljanje ribjih populacij lovnihi vrst rib.

Med ključne naravovarstvene naloge ribiških družin (koncesionarjev) spadajo naloge za ohranitev ugodnega stanja vrst, sonaravna gojitev domorodnih vrst rib, poribljavanje, intervencijski odlovi in reševanje rib ob posegih, usposabljanje, izvajanje ukrepov ob poginih rib, čistilne akcije na vodnih obrežjih in izvajanje ribiškočuvajske službe.

Slika 3: Spodnjosavsko in novomeško ribiško območje

Vir: Zavod za ribištvo, Načrt ribiškega upravljanja v spodnjosavskem ribiškem območju za obdobje 2017–2022.

Tabela 3 predstavlja nekatere izbrane podatke o ribiških okoliših.

Tabela 3: Osnovni podatki o ribiških okoliših

Ribiški okoliš	Skupna površina ribiškega okoliša, ha	Rezervat za ohranjanje populacij domorodnih vrst (R3), ha	Gojitveni potok, salmonidni, klasični način (G1), ha	Vzrejni ribniki (G3), ha	Ribolovni revir, tekoče vode (RR-TV), ha	Ribolovni revir, stoječe vode (RR-SV), ha
Radeški	151,71	0,50	3,66	-	146,00	-
Mirenski	256,69	9,18	3,03	0,92	231,29	5,59
Brestaniški	177,95	6,03	2,76	2,40	155,64	2,00
Brežiški	519,49	21,05	-	1,29	477,29	-
Sotelski	93,13	18,81	-	-	61,10	3,70
Kostanjeviški	101,30	5,28	1,00	1,00	89,30	1,00
SKUPAJ	1.300,00	60,85	10,45	5,61	1.160,62	12,29

Vir: spletne strani, Ribiškogojitveni načrti 2017–2020 (Zavod za ribištvo Slovenije)

⁸ Program upravljanja rib v celinskih vodah RS za obdobje do 2021.

Sladkovodni sistemi so bili v zadnjih sto letih podvrženi nenehnim človekovim posegom, zaradi katerih so številne vrste izumrle, postale redke ali ogrožene. Med najbolj negativnimi posegi za populacije rib so tisti, ki povzročajo fragmentacijo habitatov. Populacije rib se v takih primerih ločijo na več manjših delov, med seboj so izolirane, kar povzroči manjšo genetsko raznolikost in večjo ranljivost populacij. Kot ukrep pri fragmentaciji habitatov se uporablja izgradnja prehodov za ribe, kar pa v Sloveniji, razen izjemoma, doslej ni bila praksa. Funkcionalnost prehodov za ribe je odvisna od specifičnih razmer in lastnosti pregrad, ki razdelijo habitate oziroma populacije. V spodnjiesavskem ribiškem območju so pregrade, ki ribam preprečujejo ali otežujejo prehajanje, predvsem v reki Savi zaradi spodnjiesavske verige elektrarn in na izlivnih delih njenih pritokov (prodni zadrževalniki). Od štirih do zdaj zgrajenih hidroelektrarn imata samo HE Blanca in HE Krško ribjo stezo, ki pa je slabše delujoča.⁹

Na delavnici za pripravo SLR je bilo izpostavljeno, da bi moralo biti urejanje vodotokov priložnost za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Danes se vodotoki urejajo predvsem na način, da voda čim hitreje odteče. Pri tem pa je nujna krepitev ozavešanja in razumevanja vseh deležnikov (kmetje, ribogojci, vodarji, projektanti idr.). Tudi kmetijske površine se razširjajo do samega obrežja rek in kmetijska dejavnost z uporabo nekaterih pesticidov negativno vpliva na kakovost vode.

Za ohranjanje naravnih ribjih populacij nelovnih vrst je bistveno **ohranjanje naravnih habitatov**. V Posavju je 22 % površine območja vključeno v **Naturo 2000**. Največja deleža sta v občinah Bistrica ob Sotli (99,5 %) in Kostanjevica na Krki (69,9 %), Radeče (28,3 %).

V spodnjiesavskem ribiškem območju živi **55 vrst rib in ena vrsta piškurja**. Od 55 vrst rib je 42 domorodnih. Med vsemi jih je 18 varovanih po habitatni direktivi, med njimi je 16 uvrščenih med evropsko pomembne vrste, katerih habitate je treba varovati. Na rdečem seznamu je 20 vrst uvrščenih v kategorijo prizadete vrste, sedem v ranljive vrste, tri v vrste zunaj nevarnosti in ena v kategorijo izginulih vrst. V kategorijo prizadetih vrst so štete tiste, katerih obstanek na območju RS ni verjeten, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej. V kostanjeviškem ribiškem okolišju živi 37 vrst rib, ena vrsta potočnega piškurja in rak jelševcevec, 32 ribjih vrst je domorodnih, 16 vrst je varovanih po habitatni direktivi. Na rdečem seznamu je 14 vrst uvrščenih v kategorijo prizadetih, osem je ranljivih, dve sta zunaj nevarnosti.

Na delavnici je bila izpostavljena potočna postrv kot domorodna vrsta, ki v območju LASR Posavje potrebuje posebno pozornost, da se ohranijo genski tipi značilni za lokalne populacije. Domorodne populacije potočne postrvi so ogrožene zaradi uničenja in izgube habitata ter še zlasti hibridizacije z udomačenimi atlantskimi linijami. Izziv pa je tudi dobro prilagajanje šarenke, ki ni domorodna vrsta; tako npr. ribiške družine ne načrtujejo vlaganj šarenke.

Iz tabele 4 izhaja, da je precej območij Natura 2000 in ekološko pomembnih območij takih, kjer imajo vpliv dejavnosti upravljanja ribištva.

Tabela 4: Območja Natura 2000 in ekološko pomembna območja, na katera vplivajo dejavnosti ribiškega upravljanja

Ribiški okoliš	Ohranitvena območja Natura 2000 – varstvo vrst in habitatnih tipov sladkovodnih rib, piškurjev in rakov deseteronožcev	Ekološko pomembna območja, na katera lahko vplivajo dejavnosti ribiškega upravljanja
Radeški ribiški okoliš	Kum (navadni koščak)	Kum, Zasavsko hribovje, Sava od Radeč do državne meje
Mirenski ribiški okoliš	Bistrica z Bučavnico in Beno, Bohor, Globoščica s pritoki, Hinja s pritoki, Kameniški potok (navadni koščak); Mirna (navadni koščak, sulec, platnica, blistavec, pohra, velika nežica)	Bistrica z Bučavnico in Beno, Bohor - Vettnik, Globoščica s pritoki, Hinja s pritoki, Kameniški potok, Mirna, Sava od Radeč do državne meje
Brestaniški ribiški okoliš	Ajdovska jama, Dolenji Leskovec, Bohor, Orlica, Presladolski potok (navadni koščak)	Ajdovska jama, Bohor- Vettnik, Brestanica, Sava od Radeč do državne meje, Tisovec Orlica - Kunšperška gora
Brežiški ribiški okoliš	Krka s pritoki (navadni koščak, potočni piškurji, sulec, platnica, zvezdogled,	Jovski, Curnovščica, Suhadolski potok, Tisovec - Orlica - Kunšperška gora,

⁹ Načrt ribiškega upravljanja v spodnjiesavskem ribiškem območju za obdobje 2017–2022.

Ribiški okoliš	Ohranitvena območja Natura 2000 – varstvo vrst in habitatnih tipov sladkovodnih rib, piškurjev in rakov deseteronožcev	Ekološko pomembna območja, na katera lahko vplivajo dejavnosti ribiškega upravljanja
	beloplavuti globoček, velika nežica), Dobrava - Jovsi (činklja), Curnovščica in Suhadolski potok (navadni koščak, potočni piškurji), Sotla s pritoki (navadni koščak, potočni piškurji, platnica, beloplavuti globoček, bolen, pezdirk, zlata nežica, navadna nežica, upiravec, kapelj, Kesslerjev globoček, velika nežica), Orlica (navadni koščak).	reka Krka, Sava od Radeč do državne meje
Sotelski ribiški okoliš – del	Bohor in Orlica (navadni koščak), Sotla s Pritoki (navadni koščak, potočni piškurji, platnica, beloplavuti globoček, bolen, pezdirk, zlata nežica, navadna nežica, upiravec)	Bohor - Vetrnik, Kozjansko - Sotla, Sotla, Tisovec- Orlica - Kunšperška gora
Kostanjeviški ribiški okoliš – del	Ajdovska jama in Gorjanci - Radoha (navadni koščak), Krakovski gozd (navadni koščak, potočni piškurji, sulec, platnica, zvezdogled, beloplavuti globoček, bolen, pezdirk, pohra, činklja, zlata nežica, navadna nežica, upiravec, kapelj, Kesslerjev globoček, velika nežica).	Večina revirjev spada med ekološko pomembna območja, z izjemo osrednjega in spodnjega dela Sušice in Skradnje.

Vir: Ribiškogojitveni načrti 2017–2020 (Zavod za ribištvo Slovenije)

Pomemben del delovanja ribiških družin je **usposabljanje na področju ribištva in varstva voda**. Na splošno pa je bila prepoznana potreba po krepitvi ozaveščenja in interpretacije narave za različne ciljne skupine.

S podporo LAS Posavje 2014–2020 je bilo izvedenih nekaj projektov s področja ohranjanja biotske raznovrstnosti in varovanja narave ter interpretacije, pri katerih so sodelovale lokalne ribiške družine, npr. *Posavski ribji krog*.

3.4 Diverzifikacija dejavnosti

Diverzifikacija na področju akvakulture in ribištva v Posavju je razmeroma skromna. Razumemo jo tako z vidika same akvakulture (npr. glede vrst vodnih organizmov, načinov oz. tehnologije vzreje ipd.) kot predelave oz. proizvodov, trgov in diverzifikacije v dejavnosti zunaj sladkovodne akvakulture in ribištva (npr. gastronomija, turizem, športni ribolov idr.). Za tovrstne dejavnosti je nujno povezovanje deležnikov, vključno z raziskovalnimi in drugimi strokovnimi ustanovami z različnih področij.

V Posavju ribogojci danes ponujajo sveže očiščene ribe, lahko jih tudi filirajo in pakirajo. Takšna storitev izkazuje potrošniške navade, saj si redki kupci ribe sami očistijo. Nekateri ponujajo dimljene ribe, ribje namaze, kaviar. Ponekod dejavnost dopolnjujejo s kulinarično ponudbo. To že imajo ali načrtujejo tudi ribiške družine. V preteklih letih so bile s podporo projektov LAS Posavje izvedene aktivnosti promocije z ogledi ribogojnic, ki so postali zanimiva in poučna vsebina za otroke.

Tradicija ribogojstva in ribolova v posavskih rekah in potokih je dolga in z njo je povezan tudi potencial za diverzifikacijo v druge dejavnosti, še zlasti v komplementarno ponudbo trajnostnega turizma. Pri tem se aktivno vključujejo ribiške družine. V RD Brežice so tako v letu 2022 organizirali Tabor mladih kraparjev, kar je inovativen pristop k ohranjanju tradicije ribolova. V pripravi je tudi nekaj načrtov ribiških družin za nadaljnje urejanje površin ob ribnikih za turistično-rekreacijske namene. Ribiške družine imajo prav tako opredeljena ribolovna območja in tekmovalne trase, razvijajo ribolovni turizem in prirejajo športna ribiška tekmovanja za različne starostne kategorije, nekatere tudi na državni in svetovni ravni. Ribiško tekmovanje je vse bolj prepoznavno in privablja ribiče iz različnih držav, kar prispeva k promociji Posavja po svetu. Sposobnost vključevanja prostovoljcev in organizacijska znanja za izvedbo dogodkov na visoki ravni sta pomembni prednosti.

Območja ob vodotokih in ribnikih omogočajo razvoj novih butičnih doživetij. Sveže ribe in drugi proizvodi lokalnih ribogojcev se že najdejo v gostinski ponudbi in kulinaričnih doživetjih za obiskovalce in turiste.

Nekateri lokalni ponudniki vključujejo doživetja, povezana z ribolovom. Glede na to, da turistični kazalniki o številu ustvarjenih prihodov in prenočitvah izstopajo v občini Brežice (Terme Čatež), je za celotno območje LASR tudi razvoj trajnostnega turizma, povezanega z varovanimi območji, pomemben segment diverzifikacije ponudbe, prav tako pa desezonalizacije.

Projekt LAS *Po-Savski rečni turizem* je omogočil vzpostavitev ribiške vasice in osnovnih pogojev za razvoj rečnega in ribolovnega turizma. Projekt *Kulturna in zdrava ribja gastronomija in ribištvo nekoč in danes* je povezal nesnovno kulturno dediščino, ribe in vino v 5* doživetje, projekti *Ujemi ribo in doživi energijo Save*, *Vzpostavitev posavskega turističnega produkta med reko, vinogradi in gradovi* ter *Okusi posavske ribe* so omogočili razvoj novih turističnih produktov. Med izzivi območja LASR Posavje je spodbujanje prebivalstva, da obstoječe danosti in priložnosti za različne dejavnosti in njihove sinergije sprejme in uveljavi kot razvojno priložnost in potencialno gonilo gospodarskega in družbenega napredka.

Tabela 5: Kazalniki turizma za območje LASR Posavje, leto 2022

Občina	Št. ležišč (vsa)	Št. ležišč na prebivalca	Prihodi turistov, št.	Prenočitve turistov, št.	Povprečna dolžina bivanja, dnevi	Povprečna zasedenost, %
Bistrica ob Sotli	40	0,03	1.088	2.526	2,32	17,3
Brežice	4.063	0,17	202.696	666.698	3,29	45,0
Kostanjevica na Krki	84	0,03	1.897	3.511	1,85	11,5
Krško	811	0,03	9.965	24.767	2,49	8,4
Radeče	49	0,01	771	2.205	2,86	12,3
Sevnica	291	0,02	4.099	9.093	2,22	8,6
Območje LAS	5.338	0,07	220.516	708.800	3,21	45,0

Vir: SURS; Podatkovni portal SI-STAT, lastni preračun

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREB IN POTENCIALA OBMOČJA LASR, VKLJUČNO Z ANALIZO PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI

4.1 SWOT – analiza

Analiza SWOT je bila izdelana na podlagi analize sekundarnih virov, izvedenih projektov LAS Posavje 2014–2020 s podporo ESPR in delavnice z deležniki.

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> vodnatost in dobra kakovost vode, razpoložljive podzemne vode bogata biotska raznovrstnost usmerjanje v ohranjanje domorodnih vrst tradicija klasične akvakulture na območju vzreja kakovostnih vodnih organizmov ponudba ekološko vzrejene ribe uspešni posamezniki (zgled, navdih) lokalna samooskrba, kratke oskrbne verige izkušnje s krepitvijo prepoznavnosti lokalno vzrejenih rib in ribjih izdelkov prisotna diverzifikacija dejavnosti – lastna predelava, vključevanje akvakulture v razvoj turizma (rekreacijski ribolov, kulinarčni produkti in doživetja) dobra organiziranost ribiških družin, interes za nadgradnjo dejavnosti skrb za trajnostno upravljanje voda izkušnje z izvajanjem projektov CLLD na področju akvakulture 	<ul style="list-style-type: none"> majhnost in krhkost sektorja akvakulture, omejena kapaciteta vodotokov šibka ekonomska moč subjektov akvakulture staranje nosilcev dejavnosti akvakulture, malo naslednikov malo zanimanja za ekološko vzrejo vodnih organizmov zaradi premalo domišljenih standardov potrošniki premalo osveščeni o načinih vzreje in kakovosti proizvodov akvakulture nizka stopnja vključevanja in povezovanja lokalnih ribogojcev pri razvoju prodajnih poti, ozaveščanju in promociji ni zaščite oziroma oznake za poreklo domačih izdelkov, prostovoljno označevanje proizvodov premalo poznano/uporabljeno možnost zavajanja potrošnikov pomanjkljiva izobraževalna in svetovalna podpora za ribogojce ranljivost habitatov in nelovnih vrst rib

<ul style="list-style-type: none"> • krepitev sodelovanja med lokalnimi akcijskimi skupinami 	<ul style="list-style-type: none"> • premalo komuniciranja, razumevanja in usklajevanja med različnimi deležniki glede upravljanja vodotokov • neprimerno urejanje vodotokov in raba obrežnih zemljišč • neizkoriščene možnosti diverzifikacije
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • povpraševanje potrošnikov po visokokakovostnih (ekoloških) lokalnih proizvodih • certifikacija proizvodov akvakulture • nove tehnologije vzreje • izkoriščanje podzemnih vod • bližina trgov z večjo porabo proizvodov iz akvakulture, podjetja • usmeritev v trajnostni turizem in razvoj butičnih, avtentičnih doživetij v naravi • povečano zavedanje, interes in podpora za razvoj krožnega gospodarstva (npr. uporaba odpadkov iz akvakulture) • usmeritev in podpora za zeleni prehod in digitalizacijo (npr. novi embalažni materiali, manj plastike, sledljivost idr.) • podpora za ukrepe blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe • obnovljivi viri energije • podpora za izmenjavo znanj in izkušenj z drugimi območji LASR v Sloveniji in tujini • promocija lokalnih ribjih proizvodov • razvoj novih proizvodov 	<ul style="list-style-type: none"> • podnebne spremembe in krepitev ekstremnih vremenskih dogodkov • nadaljnje povečevanje ogroženosti habitatov in vrst • onesnaženost okolja, odpadki (vključno z mikroodpadki) • zamuljenje večjih zadrževalnikov vode • plenilci iz narave • pojav različnih boleznih rib • padeč kupne moči potrošnikov, spremembe nakupnih navad • negativni dogodki, ki vplivajo na zaupanje potrošnikov • pomanjkanje kvalificirane delovne sile • prezahtevni in predolgi administrativni postopki za vzpostavljanje novih objektov akvakulture • gospodarske krize, epidemije, globalni konflikti

4.2 Potrebe in potencial območja

4.2.1 Potrebe območja LASR Posavje

Na podlagi analize stanja in analize SWOT, ob upoštevanju vsebinskih in tudi finančnih okvirov izvajanja CLLD ESPRA ter interesov in kapacitet nosilcev projektov na območju ter skladno z Dodatkom k okoljskemu poročilu za presojo sprejemljivosti izvedbe nacionalnega strateškega načrta za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2023 in z operativnim programom za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 smo za območje LASR Posavje 2021–2027 opredelili naslednje potrebe:

Potreba 1: Ohranjanje akvakulture in krepitev trajnostnih pristopov k vzreji

Za ribogojce je ključno zagotavljanje trajnostnega pristopa k vzreji in visoke kakovosti proizvodov akvakulture. Gre tako za trajnostno rabo vodnih virov, skrb za dobrobit vodnih organizmov, nadzor in zaščito pred plenilci iz narave kot posodobitev tehnologij in delovne opreme. Pri tem je smiselno spodbujati možnosti medsebojnega sodelovanja oz. skupnih pilotnih oz. demo aktivnosti, preskušanja novih tehnologij, uvajanja digitalnih rešitev ipd.

Z vidika krožnega in nizkoogljičnega gospodarstva so priložnosti na področju predelave odpadkov iz akvakulture, spodbujanja ponovne uporabe oz. reciklaže embalaže ali njeno nadomeščanje z okolju prijaznejšo idr. Ključno pri tem je povezovanje z drugimi deležniki, ki imajo ustrezna strokovna znanja in interes za inoviranje na različnih področjih (hrana, embalaža, zagotavljanje sledljivosti ...).

Kapacitete vodotokov za namene sladkovodne akvakulture na območju LASR so omejene, za morebitno izkoriščanje potenciala podzemnih vod na območju ni dovolj informacij.

Potreba 2: Dodajanje vrednosti proizvodom akvakulture in diverzifikacija dejavnosti

Predelava in dodajanje vrednosti proizvodom akvakulture na območju LASR Posavje sta zaenkrat razmeroma skromna (registrirana dva obrata).¹⁰ Običajno gre za filiranje in dimljenje, v ponudbi so tudi namazi. Potreba območja je v razvoju novih produktov višje dodane vrednosti, ki omogoča krepitev konkurenčnosti in tudi prepoznavnosti.

Na območju LASR Posavje se kaže potreba po ohranjanju delovnih mest v akvakulturi ter priložnost po ustvarjanju delovnih mest v diverzifikaciji zunaj sektorja akvakulture, v komplementarnih dejavnostih, npr. v nadaljnjem razvoju trajnostnih turističnih produktov in dejavnosti na podlagi tradicije akvakulture in rečnega ribolova. Potrebe so tako na področju outdoor produktov, gastronomskih doživetij, specializirane ponudbe športnega ribolova in ribiških tekmovanj ter povezovanja z drugimi potenciali območja (kulturna dediščina, vino in drugi lokalni produkti in storitve kot pri razvoju manjših namestitvenih kapacitet in upravljanju teh produktov/doživetij v okviru turistične destinacije Čatež in Posavje.

Potreba 3: Ozaveščanje in promocija lokalnih ponudnikov proizvodov akvakulture pri lokalnem prebivalstvu ter spodbujanje kratkih oskrbnih verig

Poraba rib na prebivalca v Sloveniji znaša 11 kg/leto, samooskrba z njimi pa dosega komaj 8 %, kar je krepko pod povprečjem EU.¹¹ Ribe imajo izjemno ugodno hranilno sestavo, so bogat vir biološko visoko vrednih beljakovin, vitaminov in mineralov in so edinstvene po vsebnosti esencialnih omega-3 maščobnih kislin, ki so pomembne za zdravje srca.¹²

V preteklem programskem obdobju je LAS Posavje začel aktivnosti ozaveščanja in promocije lokalnih rib na območju občine Sevnica. Prvi rezultati nakazujejo potrebo po nadaljevanju aktivnosti pri različnih ciljnih skupinah, od javnih zavodov (vrtci, šole, domovi starejših občanov, bolnišnice idr.), gospodinjstev, turističnega sektorja do gospodarstva ter po širitvi na druga območja LASR. Poudarek je treba nameniti vsebinam, kot so spoznavanje načinov vzreje, priprava ribjih jedi, vidiki zdravja in zdravega življenjskega sloga, prednosti lokalne dostopnosti, okoljska sprejemljivost, trajnost idr.

Kaže se tudi potreba po nadaljnjem razvoju lokalnih prodajnih poti (širitev mreže ribomatov, promocija nakupa neposredno pri ribogojcih), po krepitvi digitalnega marketinga, v širšem kontekstu pa tudi po krepitvi prepoznavnosti proizvodov akvakulture s shemami kakovosti.

Potreba 4: Krepitev usposobljenosti in povezovanja v sektorju akvakulture in ribištva

Globalno se sektor akvakulture razvija in tudi v Posavju je nujno posodabljanje znanj ribogojcev o tehnologijah vzreje, sodobnih okoljskih rešitvah, kakovostni vzreji. Zeleni prehod na področju akvakulture zahteva znanja za zagotavljanje bolj trajnostne rabe virov in možnih digitalnih rešitev. Zaenkrat na območju ni prepoznanih dovolj deležnikov za uvajanje načel krožnega gospodarstva, zato je nujno spodbujanje povezovanja za ta namen. Vpliv podnebnih sprememb na sektor akvakulture in razumevanje možnih pristopov za krepitev odpornosti proti njim bo treba bolje naslavljeni ne le pri ribogojcih, temveč pri vseh deležnikih, od prebivalcev, potrošnikov do uporabnikov prostora.

Nadaljevati je treba različne oblike usposabljanja, mreženja, prenosa znanj, izkušenj in dobrih praks s ponudniki širše v Sloveniji in tujini. Okrepiti je treba povezovanje med ribogojci na območju in z deležniki različnih strok, npr. veterinarskimi, naravovarstvenimi in drugimi.

Glede na majhnost sektorja in posamična pričakovana opuščanja dejavnosti je nujna podpora zainteresiranim novim potencialnim nosilcem dejavnosti z vidika možnosti, pogojev in postopkov pridobivanja dovoljenj, vzpostavljanja in razvoja dejavnosti.

Potreba 5: Varovanje vrst in habitatov, ohranjanje biotske raznovrstnosti

Na območju LASR Posavje je večje število ekološko pomembnih območij in območij Natura 2000, na katera vplivajo dejavnosti ribiškega upravljanja. Iz ribiškogojitvenih načrtov ribiških okolišev je razvidno, da je precejšnje število nelovnih rib na rdečem seznamu. Za njihovo ohranitev je nujno varovanje habitatov. Krakovski gozd je npr. med najpomembnejšimi slovenskimi mokrišči. Poplavlja ga reka Krka in je edini nižinski pragozdni ostanek ter največji nižinski poplavni gozd v Sloveniji. Lokalni deležniki imajo

¹⁰ <https://www.nasasuperhrana.si/ribe/predelava/>

¹¹ Program ESPRA 2021–2027

¹² <https://www.prehrana.si/zivila/ribe>

sicer omejene možnosti za izvajanje ukrepov, saj so vode v pristojnosti države, prav tako gre za projekte večjih vrednosti, ki jih ni mogoče izvajati v okviru LASR. Kljub vsemu je v sodelovanju s pristojnimi institucijami na področju varovanja narave in biotske raznovrstnosti smiselno pristopiti k ukrepom, ki so izvedljivi.

Na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti, varovanja habitatov je prav tako nujna krepitev ozaveščenosti ne samo prebivalcev in obiskovalcev narave, ribičev, kmetov, temveč tudi drugih deležnikov in stroke, ki načrtuje posege v vodotoke (npr. energetika, protipoplavna zaščita idr.).

Potreba 6: Krepitev odpornosti proti podnebnim spremembam

Podnebne spremembe v Posavju močno vplivajo na sektor akvakulture. Z vidika zelenega prehoda bo tudi za akvakulturo pomembno uvajanje bolj trajnostnih, nizkoogljičnih praks (krepitev krožnih pristopov), uporabe obnovljivih virov energije, učinkovitejše rabe energije, trajnostne mobilnosti ipd. Ob blaženju posledic pa bo sektor treba tudi prilagajati na podnebne spremembe (npr. vzreja odpornejših vrst, izboljšanje okoljskih praks, uvedba odpornejših tehnologij).

Pri prebivalcih, gospodarskih subjektih, civilni družbi in javnem sektorju je nujno krepiti razumevanje podnebnih sprememb in kako lahko delujemo in prispevamo, tako glede blažitev kot prilagajanja nanje.

Potreba 7: Krepitev vitalnosti skupnosti

LASR Posavje potrebuje večjo vključenost širše skupnosti, boljše povezovanje virov, znanja in ustvarjanje sinergij med območji, programi in ukrepi za izboljšanje kakovosti storitev, povezanih z ohranjanjem tradicije sladkovodne akvakulture in ribištva v celinskih vodah, ter za zagotavljanje kakovosti življenja skupnosti, vključno z razvojem ponudbe za ranljivejše skupine prebivalcev (mlade, ženske, invalide).

V Posavju je sektor sladkovodne akvakulture majhen in še premalo povezan. S podporo projektov CLLD v obdobju 2014–2020 se je sodelovanje med različnimi deležniki nekoliko okrepilo, vendar potrebuje nadaljnjo podporo, po drugi strani pa je smiselno izkoristiti tudi njegov potencial za izboljšanje dostopnosti storitev na podeželju, vključno s skrbjo za kakovost življenja in socialno povezanost.

Pri doseganju povezane skupnosti imajo pomembno vlogo ribiške družine in druge nevladne organizacije na območju, ki morajo nadaljevati prizadevanja za zagotavljanje podmladka, krepitev aktivnega članstva in razvoj.

Potreba 8: Krepitev ozaveščenja o pomenu sladkovodne akvakulture v družbi

Kljub tradiciji akvakulture v regiji njeni potenciali niso dovolj prepoznani, prav tako pa pogosto tudi ne razumljeni z vidika vpliva na okolje, gospodarstvo, družbeni razvoj in koristi sektorja v širšem smislu (prehrana, stanje narave in okolja, zdravje, socialni vidiki, sodelovanje v skupnosti). Potrebna je krepitev informiranja in ozaveščenja ter s tem tudi povečanje zanimanja za dejavnost in njeno ohranjanje, zlasti ko gre za manjše obrate.

4.2.2 Potencial območja LASR Posavje

Potenciali območja izhajajo iz analize sekundarnih virov, izkušenj preteklega delovanja v okviru LAS Posavje 2014–2020 in delavnice ter razgovorov z deležniki.

Potencial 1: Naravne danosti in nove tehnološke rešitve za razvoj akvakulture

Med naravnimi danostmi območja je med najpomembnejšimi obilno vodno bogastvo. Reke Sava, Krka, Sotla, Mirna, več manjših in večjih potokov omogočajo razvoj sladkovodne akvakulture, pri čemer je nujno upoštevanje vzdržnosti, prilagajanje kapacitete vzreje vodotokom. Zaenkrat je neizkoriščen potencial podzemnih voda, možnost krepitve sektorja predstavljajo tudi RAS-tehnologije.

Potencial 2: Tradicija akvakulture in oskrba z lokalno hrano

Ohranjanje in širitev oskrbe z varno lokalno pridelano hrano je strateškega pomena za razvoj Posavja. Sektor akvakulture ima dolgo tradicijo in primere dobre prakse posameznih ribogojcev, ki hkrati krepijo prepoznavnost v širšem slovenskem prostoru.

Na območju je bil dosežen napredek pri oskrbi javnih ustanov z lokalnimi proizvodi in vzpostavitvijo lokalnih tržnic in ribarnic. Potenciala za razvoj akvakulture in predvsem njene vrednosti lahko povečamo s povezovanjem pridelovalcev, pozicioniranjem in trženjem tako lokalno (tudi skozi turizem) kot v bližnjih urbanih središčih (Zagreb, Ljubljana).

Potencial 3: Narava in kulturna dediščina ter trajnostni turizem

Izjemna narava, biotska raznovrstnost in kulturna dediščina skupaj s kulturno krajino oblikujejo identiteto območja LASR Posavje, hkrati pa predstavljajo osrednji potencial za razvoj trajnostnega turizma, zlasti zelenih, avtentičnih in butičnih doživetij ob in na vodi. Del območja LASR Posavje spada v UNESCO biosferno območje Kozjansko in Obsotelje, v posameznih občinah (Bistrica ob Stoli in Kostanjevica na Krki) je tudi zelo visok delež območij Natura 2000.

V povezavi z interpretacijo narave in ohranjanjem habitatov, pomembnih za ribe in rake, lahko izkoristimo potenciale za razvoj unikatnih in trajnostno zasnovanih doživetij za obiskovalce in turiste.

Potenciali obstajajo tudi na področju ribolovnega turizma in ribiških športnih tekmovanj, kjer so ribiške družine že dokazale odlične organizacijske sposobnosti, saj so jim bila zaupana tudi tekmovanja svetovnega ranga.

Potencial 4: Podporne mreže in institucije

Na območju LASR Posavje 2021–2027 je relativno dobro razvito podporno okolje in mreža institucij, ki zagotavljajo strokovno podporo na različnih področjih (podjetništvo, izobraževanje, socialno varstvo, varovanje narave in kulturne dediščine, lokalni in regionalni razvoj ...).

V Posavju so dobro organizirane nevladne organizacije na različnih področjih (ribištvo, kultura, šport, turizem, zaščita in reševanje, humanitarne dejavnosti, idr.). To predstavlja potencial za nadaljnji razvoj in povezovanje sektorja akvakulture in dela ribiških družin za krepitev komplementarnih dejavnosti.

Posebej izpostavljamo tudi potencial mladih in mladinskih organizacij območja, ki v delovanje partnerstva LASR Posavje lahko vnesejo novo energijo in ideje.

Potencial 5: Pozitivne izkušnje izvajanja CLLD

Čeprav je LASR v Posavju prvič vzpostavljen kot samostojna lokalna akcijska skupina, območje že ima izkušnje z izvajanjem projektov s podporo ESPR in tudi ustrezno povezovalno in administrativno tehnično podporo izkušenega vodilnega partnerja RRA Posavje. Ob tem sta dodaten potencial in priložnost prepoznana tudi v možnosti zagotavljanja komplementarnih projektov, ki se bodo lokalno izvajali v okviru LAS Posavje 2021–2027 s podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

5. OPIS SLR, NJENIH CILJEV IN AKTIVNOSTI, VKLJUČNO Z DOLOČITVIJO MEJNIKOV IN CILJNIH VREDNOSTI KAZALNIKOV

5.1 Opis ciljev in aktivnosti SLR, vključno z mejniki in kazalniki

SLR je usmerjena, zelena, modra, inovativna in omogoča odziv na potrebe območja LASR Posavje. Cilji, kazalniki in aktivnosti so opredeljeni skladno z navodili za pripravo SLR.

Cilj 1: Razvoj trajnostnega prehranskega sistema, trženja in dodajanja vrednosti proizvodom iz akvakulture

S ciljem in predvidenimi aktivnostmi naslavljam predvsem potrebe št. 2, 3 in 4.

Območje LASR Posavje 2021–2027 z izjemo posameznih večjih ribogojcev proizvaja za lokalni trg. Analiza potreb je pokazala, da je smiselno nadaljevati aktivnosti ozaveščanja prebivalcev in potrošnikov o dostopnosti in pomembnosti lokalne ponudbe svežih rib v zdravi prehrani, prav tako pa spodbuditi dodajanje vrednosti proizvodom akvakulture in diverzifikacijo sektorja akvakulture.

V okviru cilja 1 želimo nadalje skrbeti za trajnost in varnost prehranskega sistema ter večjo ozaveščenost potrošnikov in prebivalcev s promocijo ribogojcev in spodbujanjem vključevanja rib na jedilnike. Dobro prakso občine Sevnica pri vključevanju lokalnih rib v prehrano v javnih zavodih nameravamo širiti na celotno območje LASR Posavje. Zato spodbujamo sodelovanje z organizatorji prehrane v javnih zavodih in širimo znanja in spretnosti za raznovrstno pripravo rib. Trenutno je slabše prepoznan in neizkoriščen tudi potencial subjektov lokalnega gospodarstva za oskrbo z lokalnimi ribami.

Za gospodinjstva in prebivalstvo na splošno želimo nadalje povečevati dostopnost lokalnih rib in ribjih proizvodov (neposredno pri ribogojcih, s širitvijo mreže ribomatov ali drugih oblik distribucije) in tako utrjevati kratke oskrbne verige.

Med ključnimi izzivi na področju trajnostnega prehranskega sistema in trženja je skrb za povečanje poznavanja oz. znanj kupcev/potrošnikov glede načinov vzreje (npr. s predstavitvami oz. ogledi ribogojnic, spoznavanjem nosilcev dejavnosti), kakovosti in sledljivosti proizvodov (vključno z uvajanjem standardov in znamk). Nadalje želimo spodbujati promocijske dogodke in kampanje ter poskrbeti za večjo dostopnost informacij o lokalni ponudbi v digitalni obliki.

Z usposabljanji, ocenjevanji kakovosti, razvojem in testiranjem novih proizvodov ter skupnimi aktivnostmi za nabavo potrebne opreme in storitev želimo razvijati kompetence in sposobnosti nosilcev dejavnosti akvakulture za razvijanje visokokakovostnih proizvodov.

Glede na analizo stanja, potreb in potencialov bo podpora v okviru tega cilja usmerjena tudi v razvoj in promocijo komplementarnih aktivnosti ter spodbujanje diverzifikacije, še zlasti na področju trajnostnega turizma (npr. razvoj butičnih kulinaričnih doživetij, outdoor aktivnosti ob vodi in na njej, ribolovni turizem, športni/tekmovalni ribolov) ter povezovanja z drugimi lokalnimi ponudniki produktov, vključno z usposabljanjem in digitalnimi rešitvami.

Nabor aktivnosti:

Za LASR Posavje so relevantne naslednje aktivnosti iz nabora:

- informiranje prebivalstva območja o proizvajalcih v okviru območja LASR Posavje, promocija teh proizvajalcev in proizvodov;
- večanje ozaveščenosti potrošnikov glede proizvodov iz akvakulture, ki prihajajo z območja LASR Posavje in drugih območij;
- priprava skupne platforme za trženje proizvodov proizvajalcev v okviru LASR;
- sodelovanje in iskanje novih tržnih poti, spodbujanje kratkih verig;
- ustvarjanje novih proizvodov iz akvakulture;
- dodajanje vrednosti proizvodom iz akvakulture;
- krepitev sposobnosti proizvajalcev za razvijanje visokokakovostnih proizvodov;
- promocija aktivnosti, ki so komplementarne akvakulturi, ter spodbujanje diverzifikacije predstavnikov sektorja akvakulture;
- druge aktivnosti, ki spodbujajo razvoj trajnostnega prehranskega sistema.

Cilj 2: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter ohranjanje biotske raznovrstnosti s podporo krožnega gospodarstva in čiste energije

S ciljem in predvidenimi aktivnostmi naslavljam predvsem potrebe št. 1, 5 in 6.

Območje LASR Posavje se tako kot druga območja v Sloveniji in širše sooča s podnebnimi spremembami. Ekstremni vremenski dogodki vse pogosteje prizadenejo sektor sladkovodne akvakulture, med ključnimi so poplave in suše. Drugi izziv območja je ohranjanje biotske raznovrstnosti, saj je veliko vrst rib ogroženih, hkrati pa mnoge veljajo za evropsko pomembne.

V okviru cilja 2 želimo povečati sodelovanje različnih deležnikov v prostoru pri raziskovanju in razumevanju podnebnih sprememb, pri načrtovanju in vzpostavljanju lokalnih ukrepov in prilagoditev za povečanje odpornosti akvakulture proti podnebnim spremembam in za ohranjanje habitatov in biotske raznovrstnosti območja. Prav tako želimo povezati deležnike in spodbuditi uvajanje načel krožnega gospodarstva.

Akvakultura kot del prehranskega sektorja območja je močno odvisna od naravnih virov (voda). V okviru tega cilja želimo z demonstracijskimi projekti spodbuditi različne okolju prijazne tehnologije vzreje (npr. RAS-sistemi v povezavi s sončnimi elektrarnami; preskušanje tehnologij čiščenja odpadne vode, monitoringa ipd.). Spodbujali bomo prenos domačih in praks iz tujine v okviru projektov sodelovanja. Med deležniki LASR Posavje je zaenkrat še malo interesa za bolj načrtno uvajanje načel krožnega gospodarstva, zato želimo okrepiti sodelovanje z razvojno-raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami, lokalnimi skupnostmi in lokalnimi podjetji, da se proučijo možnosti in spodbudi uvajanje novih rešitev (npr. ravnanje z odpadki v akvakulturi, uporaba novih materialov pri embalaži).

Glede na omejeno kapaciteto vodotokov za namene sladkovodne akvakulture bomo okrepili tudi relevantne informacije glede potenciala rabe podzemnih virov na območju.

Posebna pozornost v okviru tega cilja bo namenjena ozaveščanju prebivalstva na splošno in posameznih skupin o pomenu varovanja narave in habitatov ter biotske raznovrstnosti. Krepi želimo interpretacijo narave, ozaveščati o ogroženih vrstah rib, v sodelovanju s stroko izvajati naravovarstvene ukrepe (npr. ribje družine se usmerjajo v zmanjševanje oz. odstranjevanje populacij tujerodnih invazivnih vrst in skrbijo za dobro stanje domorodnih vrst, poribljavanje, drugi ukrepi varovanja habitatov).

Širše gledano pa želimo v okviru tega cilja spodbujati okolju prijazne navade in prakse (npr. varovanje vodotokov in podtalnice, racionalna raba vode, čiščenje vodotokov). Med ključnimi ciljnimi skupinami so otroci in mladi, širše lokalno prebivalstvo in obiskovalci, pa tudi strokovne javnosti, kmetje, javni sektor in gospodarstvo.

Spodbuditi želimo boljšo komunikacijo in sodelovanje ključnih deležnikov pri upravljanju oz. koriščenju vodotokov za spodbujanje celovitejših rešitev, vključno s spoznavanjem dobrih praks iz drugih okolij.

Nabor aktivnosti:

Za LASR Posavje so relevantne vse aktivnosti iz nabora, in sicer:

- krepitev sodelovanja med predstavniki sektorja akvakulture ter predstavniki znanstveno-raziskovalne sfere in drugih deležnikov območja ter osveščanje prebivalstva o rezultatih sodelovanja;
- raziskave in študije vplivov sektorja na okolje/naravo, možnosti prilagajanja na okolje in podnebne spremembe;
- informiranje prebivalstva o podnebnih spremembah, okolju prijaznih praksah, še zlasti v sektorju akvakulture;
- izvajanje aktivnosti za izboljšanje biotske raznovrstnosti;
- podpora uporabi načel krožnega gospodarstva (npr. ponovna uporaba odpadlega materiala, tretiranje odpadkov),
- spodbujanje okolju prijaznih praks, manjšanja ogljičnega odtisa ter izpustov;
- aktivnosti varčevanja z energijo, uporabe obnovljivih virov energije.

Cilj 3: Krepitev vitalnosti skupnosti z večanjem družbene vključenosti, privabljanjem žensk in mladih ter ohranjanjem in ustvarjanjem novih delovnih mest

S ciljem in predvidenimi aktivnostmi naslavljam predvsem potrebi št. 4 in 7.

Ohranjanje in razvoj novih delovnih mest je ključno za ohranjanje vitalnosti skupnosti. Sektor sladkovodne akvakulture v Posavju je majhen, ribogojstvo se pogosto izvaja kot komplementarna dejavnost v

kmetijstvu in tudi drugih dejavnostih. Območje LASR Posavje se nadpovprečno hitro stara, dostopnost storitev zunaj urbanih središč pa se slabša in vpliva na kakovost življenja.

S ciljem ohranjanja vitalnosti skupnosti v Posavju želimo tesneje povezati različne sektorje za ohranjanje in razvoj delovnih mest, tako v dejavnosti akvakulture kot širše (npr. ohranjanje in razvoj delovnih mest na področju dopolnilnih dejavnosti, dostopnosti storitev in lokalne oskrbe na podeželju, trženja lokalnih proizvodov, usposabljanja, svetovanja, razvoja novih podjetniških idej, kakovostnega preživljanja prostega časa idr.).

Ob pričakovani menjavi generacij izvajalcev dejavnosti akvakulture želimo razvijati nove poslovne modele za ohranjanje dejavnosti, tudi v povezavi z diverzifikacijo dejavnosti. Osrednjo vlogo pri tem ima tudi promocija poklicev oz. dejavnosti akvakulture in vključevanje izobraževalnih institucij, strokovnih organizacij, podjetniškega podpornega okolja za delo z mladimi, dijaki in dijakinjami ter študenti in študentkami v različnih aktivnostih in procesih inoviranja za potrebe skupnosti in sektorja akvakulture ter njegove diverzifikacije.

Podpreti želimo tudi sodelovanje z izmenjavo in širjenjem znanj med ribogojci, predelovalci, raziskovalci, nevladnimi okoljskimi organizacijami, upravljavci varovanih območij, ministrstvi idr.

Da bi okrepili vključevanje mladih in žensk, invalidov in drugih skupin v skupnost, je cilj tudi krepitev prostovoljstva na različnih področjih, npr. varovanje narave, zaščita in reševanje, organizacija večjih trajnostnih dogodkov, tekmovanj. K zagotavljanju vključenosti različnih skupin prebivalcev v skupnost s svojo dejavnostjo pomembno prispevajo nevladne organizacije, ki pa se tudi same soočajo s potrebo po več aktivnih članih. Spodbuditi želimo animiranje, usposabljanje in vključevanje mladih v delo lokalnih skupnosti, medgeneracijsko sodelovanje, vključno z razvojem potrebne infrastrukture.

Nabor aktivnosti:

- krepitev medsektorskega povezovanja;
- krepitev vključevanja mladih in žensk;
- krepitev možnosti zaposlovanja za lokalno prebivalstvo;
- podpora obstoječim ali novih podjetjem, ki lahko ohranijo obstoječa in ustvarijo nova delovna mesta;
- izboljšanje dostopa prebivalcem lokalnega območja do osnovnih storitev
- krepitev ozaveščenosti prebivalstva o poklicih v akvakulturi in predelavi, znanju ter vrednosti akvakulture za lokalno območje;
- digitalizacije, inovativnih pristopov ter pilotnih projektov;
- podpora usposabljanju predstavnikov sektorja akvakulture za ohranjanje obstoječih delovnih mest in ustvarjanju novih delovnih mest.

Cilj 4: Krepitev družbene sprejemljivosti akvakulture

S ciljem in predvidenimi aktivnostmi naslavljammo predvsem potrebe št. 3, 7 in 8.

Ribogojstvo oz. sladkovodna akvakultura ter ribolov imata v Posavju dolgo tradicijo, pomenita pomemben del lokalnega prehranskega sistema in sta elementa kulture in identitete območja LASR Posavje, ki pa nista dovolj prepoznana.

S tem ciljem želimo krepiti družbeno sprejemljivost akvakulture pri lokalnih prebivalcih in potrošnikih, vključno s predstavljanjem razvoja sektorja, njegovih koristi, proizvodov za prehrano, zdravje ljudi, stanje narave in okolja.

Aktivnosti bodo namenjene informiranju o delovanju ribogojcev in ribiških družin, predstavljanju koristi sektorja (prehrana, narava in okolje, zgodovinski, kulturni in sociološki vidiki), povezovanju deležnikov, razširjanju dobrih praks vključevanja deležnikov v sektor akvakulture, organizaciji tematskih dogodkov na aktualne teme in lokalne izzive, povezane z ribogojstvom, izmenjavi izkušenj in predstavljanju lokalnih podatkov ter izsledkov raziskav, inovacij na področju trajnostnega razvoja akvakulture.

Nabor aktivnosti:

- informiranje in ozaveščanje o družbenih in kulturnih vidikih akvakulture;
- informiranje in ozaveščanje lokalnega prebivalstva o dobrobitih akvakulture in proizvodov.

Tabela 6: Cilji SLR, aktivnosti in izbira kazalnikov rezultata

Cilji	Aktivnosti	Kazalnik	Dosežena vrednost kazalnika na dan 31. decembra 2027	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. decembra 2029
Cilj 1: Razvoj trajnostnega prehranskega sistema, trženja in dodajanja vrednosti proizvodom iz akvakulture.	<ul style="list-style-type: none"> - Informiranje prebivalstva območja o proizvajalcih v okviru območja LASR, promocija teh proizvajalcev in proizvodov - Večanje ozaveščenosti potrošnikov glede proizvodov iz akvakulture, ki prihajajo z območja LAS in drugih območij - Priprava skupne platforme za trženje proizvodov proizvajalcev v okviru LASR - Sodelovanje in iskanje novih tržnih poti, spodbujanje kratkih verig - Ustvarjanje novih proizvodov iz akvakulture - Dodajanje vrednosti proizvodom iz akvakulture, - Krepitev sposobnosti proizvajalcev za razvijanje visokokakovostnih proizvodov - Promocija aktivnosti, ki so komplementarne akvakulturi, ter spodbujanje diverzifikacije predstavnikov sektorja akvakulture - Druge aktivnosti, ki spodbujajo razvoj trajnostnega prehranskega sistema 	CR16 subjekti, ki imajo koristi od dejavnosti promocije in informiranja	15	25
		CR08 osebe, ki imajo pri tem koristi (na območju in širše)	120	200
		CR13 dejavnosti sodelovanja med deležniki (turizem, podeželje, drugo)	2	4
Cilj 2: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter ohranjanje biotske raznovrstnosti s podporo krožnega gospodarstva in čiste energije.	<ul style="list-style-type: none"> - Krepitev sodelovanje med predstavniki sektorja akvakulture ter predstavniki znanstveno-raziskovalne sfere in drugimi deležniki območja ter osveščanje prebivalstva o rezultatih sodelovanja - Raziskave in študije vplivov sektorja na okolje/naravo, možnosti prilagajanja na okolje in podnebne spremembe - Informiranje prebivalstva o podnebnih spremembah, okolju prijaznih praksah, še zlasti v sektorju akvakulture - Izvajanje aktivnosti za izboljšanje biotske raznovrstnosti - Podpora uporabi načel krožnega gospodarstva (npr. ponovna uporaba odpadlega materiala, tretiranje odpadkov) - Spodbujanje okolju prijaznih praks, manjšanja ogljičnega odtisa ter izpustov 	CR08 osebe, ki imajo pri tem koristi (na območju in širše)	100	150
		CR13 dejavnosti sodelovanja med deležniki (turizem, podeželje, drugo)	2	3
		CR10 ukrepi, ki prispevajo k dobremu okoljskemu stanju, vključno z obnovo narave, ohranjanjem, varstvom	2	3

	<ul style="list-style-type: none"> - Spodbujanje aktivnosti varčevanja z energijo, uporabe obnovljivih virov energije. 	ekosistemov, biotsko raznovrstnostjo, zdravjem in dobrobitjo živali		
<p>Cilj 3:</p> <p>Krepitev vitalnosti skupnosti z večanjem družbene vključenosti, privabljanjem žensk in mladih ter ohranjanjem in ustvarjanjem novih delovnih mest.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Krepitev medsektorskega povezovanja - Krepitev vključevanja mladih in žensk - Krepitev možnosti zaposlovanja za lokalno prebivalstvo - Podpora obstoječim ali novih podjetjem, ki lahko ohranijo obstoječa in ustvarijo nova delovna mesta - Izboljšanje dostopa prebivalcem lokalnega območja do osnovnih storitev - Krepitev ozaveščenosti prebivalstva o poklicih v akvakulturi in predelavi, znanju ter vrednosti akvakulture za lokalno območje - Spodbujanje digitalizacije, inovativnih pristopov ter pilotnih projektov - Podpora usposabljanju predstavnikov sektorja akvakulture za ohranjanje obstoječih delovnih mest in ustvarjanju novih delovnih mest 	<p>CR08 osebe, ki imajo pri tem koristi (na območju in širše)</p>	200	350
		<p>CR14 omogočene inovacije (število novih proizvodov, storitev, postopkov, poslovnih modelov ali metod)</p>	1	2
<p>Cilj 4:</p> <p>Krepitev družbene sprejemljivosti akvakulture.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Informiranje in ozaveščanje o družbenih in kulturnih vidikih akvakulture - Informiranje in ozaveščanje lokalnega prebivalstva o dobrobitih akvakulture in proizvodov 	<p>CR08 osebe, ki imajo pri tem koristi (na območju in širše)</p>	0	100
		<p>CR16 subjekti, ki imajo koristi od dejavnosti promocije in informiranja</p>	0	10
<p>Cilji 1, 2, 3, 4</p>	<p>Vse zgoraj navedene aktivnosti</p>	<p>CR06 * ustvarjena delovna mesta</p>	0	2
		<p>CR07 * ohranjena delovna mesta</p>	0	2

Opomba: Kazalnika CR06 in CR07 bomo spremljali na ravni SLR in ne na ravni posameznega cilja.

Tabela 7: Kazalniki rezultata za sklad ESPRA

Kazalnik	Operacija SLR ali operacija sodelovanja
CR06 ustvarjena delovna mesta	Operacija SLR
CR07 ohranjena delovna mesta	Operacija SLR
CR08 osebe, ki imajo pri tem koristi (na območju in širše)	Operacija SLR Operacija sodelovanja
CR13 dejavnosti sodelovanja med deležniki (turizem, podeželje, drugo)	Operacija SLR Operacija sodelovanja
CR16 subjekti, ki imajo koristi od dejavnosti promocije in informiranja	Operacija SLR Operacija sodelovanja
število operacij sodelovanja v Republiki Sloveniji in širše	Operacija sodelovanja
Dodatni kazalniki: ¹³	
CR10 ukrepi, ki prispevajo k dobremu okoljskemu stanju, vključno z obnovo narave, ohranjanjem, varstvom ekosistemov, biotsko raznovrstnostjo, zdravjem in dobrobitjo živali	Operacija SLR
CR14 omogočene inovacije (število novih proizvodov, storitev, postopkov, poslovnih modelov ali metod)	Operacija SLR

5.1.1 Prispevek SLR k celovitemu razvoju območja in povezava z nacionalnimi strategijami

SLR je usklajena s potrebami in cilji programa ESPRA 2021–2027, prispeva k ciljem strategij zelenega dogovora (strategija Od vil do vilic, Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, Akcijski načrt za krožno gospodarstvo, Smernice EK za akvakulturo, Digitalni prehod) in je skladna z regionalnimi strateškimi dokumenti.

SLR prispeva k skupnemu cilju Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja vseh vrst območij ter lokalnih pobud ter k izvajanju skupne ribiške in pomorske politike Evropske unije ter uresničevanju omogočanja trajnostnega modrega gospodarstva v celinski regiji ter k spodbujanju razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti.

Prispevek SLR k ciljem lokalnih razvojnih strategij in razvojnih programov na območju

SLR je skladna z **Regionalnim razvojnim programom regije Posavje za obdobje 2021–2027**, in sicer s 5. prioriteto: Skladen prostorski razvoj mest in podeželja ter z ukrepom 5.3: Trajnostni razvoj podeželja, ki predvideva izvajanje LEADER/CLLD.

SLR bo neposredno prispevala k naslednjim prioritetam RRP:

- **1. Gospodarsko močno in pametno Posavje:** prispevek bo dosežen zlasti s ciljem 1 na področju dodajanja vrednosti proizvodom in diverzifikaciji, in sicer predvsem pri ukrepu U1.5 – Podpora perspektivnim dejavnostim (razvoj akvakulture, trajnostna turistična destinacija Čatež in Posavje).
- **2. Družbeni razvoj Posavja:** SLR prispeva z aktivnostmi v okviru Cilja 3 zlasti k ukrepom U2.1 Večja socialna vključenost in razvoj skupnosti, U2.5 Podpora mladim v Posavju, U2.6 Razvoj kulturnih, športnih in prostočasnih vsebin, s katerimi bomo krepili povezovanje sektorja akvakulture z razvojem skupnosti, novih storitev, vključno z digitalnimi rešitvami.
- **3. Zeleno in nizkoogljično Posavje:** Prispevek SLR bo zlasti na področju ohranjanja habitatov in biotske raznovrstnosti, varovanja in zaščite naravnih virov, interpretacije narave, ozaveščanja in krepitve sodelovanja med različnimi uporabniki prostora; torej v okviru ukrepov U3.1

¹³ Za dodatne kazalnike, prosimo, pogledjte Preglednico 10 Izvedbene uredbe Komisije št. 2022/79/EU (<https://evropskasredstva.si/izvedbena-uredba-komisije-eu-2022-79/>). Obrazložitev uporabe kazalnikov najdete v dokumentu FAMENET MEF 2021–2027.

Ekosistemske storitve in biotska raznovrstnost, U3.2 Varovanje in zaščita naravnih virov, U3.4 Prilagajanje na podnebne spremembe, pa tudi U3.5 Razvoj krožnega gospodarstva in U3.3. Večja energetska učinkovitost.

- **5. Skladen prostorski razvoj – povezana mesta in podeželje:** Ob neposrednem prispevku k ukrepu U3 Trajnostni razvoj podeželja bo SLR prispevala tudi k ukrepu U5 Krepitev kapacitet za dobro upravljanje. LASR bo namreč upravljajo sredstva za izvedbo SLR in prek vodilnega partnerja skrbelo za sinergije z izvajanjem SLR LAS Posavje 2021–2027 in drugimi projekti v območju.

V Posavju bo na istem območju potekalo tudi izvajanje SLR pogodbenega **partnerstva LAS Posavje 2021–2027**. Medsebojne sinergije in prispevek pričakujemo zlasti pri ukrepu 1 – *Trajnostno lokalno podjetništvo* (trajnostni turizem, programi za spodbujanje inovativnosti in ustvarjalnosti mladih), ukrepu 2 – *Kakovost življenja in socialna vključenost prebivalcev LAS* (kakovost in dostopnost storitev, skrb za ranljive skupine, socialno vključenost in promocija zdravja). Sinergije in prispevek bodo tudi v okviru ukrepa 3 – *Okoljska trajnost in odpornost na podnebne spremembe*, zlasti na področju varovanja habitatov, razumevanja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

Prispevek SLR k strategiji Od vil do vilic

SLR prispeva k naslednjim usmeritvam strategije:

- **Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane:** V okviru SLR bodo podprte aktivnosti za krepitev ozaveščanja in prenosa znanj ter dobrih praks o trajnostni proizvodnji akvakulture, še zlasti ko gre za klasično hladnovodno akvakulturo, ki je odvisna od kapacitete vodotoka. Prispevek na področju krožnega gospodarstva pričakujemo pri aktivnostih za nove rešitve ravnanja z odpadki in glede možnosti ponovne uporabe embalaže.
- **Zagotavljanje prehranske varnosti:** Območje LASR se sooča s tveganji zaradi posledic podnebnih sprememb (suša, poplave) in drugih kriz. SLR prispeva po eni strani s krepitvijo znanj o možnostih prilagajanja sektorja akvakulture na podnebne spremembe z izvedbo pilotnih aktivnosti prilagajanja, prav tako pa nadalje krepiti lokalne prehranske verige.
- **Spodbujanje trajnostne porabe hrane ter omogočanje prehoda na zdrave in trajnostne načine prehranjevanja:** SLR se osredotoča tako na proizvajalce kot kupce in potrošnike produktov akvakulture. Velik del aktivnosti bo namenjen ozaveščanju potrošnika in omogočanju informiranega, zdravega izbora hrane s poudarkom na lokalnih trajnostno vzrejenih ribah. Ob informiranju o zdravstvenih vidikih prehrane z ribami bo prispevek prav tako seznanjanje javnosti z dejavnostjo ribogojstva in načini vzreje na območju LASR, zlasti z vidika standardov oz. zahtev vzreje, zagotavljanja sledljivosti idr.

Prispevek SLR k Akcijskemu načrtu za krožno gospodarstvo

Akcijski načrt za krožno gospodarstvo predstavlja nove pobude za posodobitev in preobrazbo našega gospodarstva ob hkratnem varstvu okolja, ki zajemajo celotno življenjsko dobo proizvodov. Temelji na želji, da bi proizvajali trajnostne proizvode, ki jih je mogoče dolgo uporabljati, ter državljanom in državljanom omogočili polno sodelovanje v krožnem gospodarstvu in izkoriščanje pozitivnih sprememb, ki jih to prinaša.¹⁴ Na območju LASR za področje akvakulture v procesu priprave SLR ni dovolj poznavanja tega področja. Prispevek k Akcijskemu načrtu bo sprva narejen v smislu podrobnejše analize deležnikov in analize možnosti sektorja za uvajanje krožnih pristopov na področjih *hrana, embalaža ter odpadki*, krepitve ozaveščanja in izvedbe demonstracijskih aktivnosti.

Prispevek SLR k Strategiji za biotsko raznovrstnost 2030

Mejnik v strategiji je zagotoviti trend okrevanja evropske biotske raznovrstnosti do leta 2030 v korist ljudi, planeta, podnebja in našega gospodarstva, v skladu z agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 in cilji pariškega sporazuma o podnebnih spremembah.

- **Obnova ekosistemov na kopnem in v morju – obnova sladkovodnih sistemov:** Usmeritev strategije je okrepiti prizadevanja za obnovo sladkovodnih ekosistemov in naravnih funkcij rek. Prispevek SLR bo zlasti v smislu ozaveščanja deležnikov o pomenu ohranjanja ekološkega pretoka voda, da se doseže oz. ohranja dobro stanje in potencial vseh površinskih voda, in o pomenu ohranjanja biotske raznovrstnosti, zlasti na ekološko pomembnih območjih in območjih Natura 2000.

¹⁴ Akcijski načrt za krožno gospodarstvo, Evropski zeleni dogovor, marec 2020.

- Obnova ekosistemov na kopnem in v morju – zmanjševanje onesnaženja: Prispevek SLR bo v krepitvi ozaveščanja o pravilnem ravnanju prebivalcev, kmetov in drugih deležnikov za preprečevanje onesnaževanja površinskih in podzemnih voda.
- Obnova ekosistemov na kopnem in v morju – obravnava invazivnih tujerodnih vrst: SLR bo prispevala k ohranjanju vrst rib na rdečem seznamu s podporo gojitvi domorodnih vrst in zmanjševanju tujerodnih vrst v vodotokih na območju LASR.

Prispevek SLR k pametni specializaciji

SLR izkazuje prispevek k Strategiji pametne specializacije 2030 (S5) – osnutek:

- Trajnostna pridelava hrane: SLR prispeva k spodbujanju trajnostne pridelave hrane oz. trajnostne akvakulture s prenosom znanj, pilotnimi aktivnostmi, aktivnostmi širitve lokalne ponudbe rib in izdelkov iz rib.
- Trajnostni turizem: SLR spodbuja odgovorni turizem in razvoj produktov, še zlasti ribolovnega turizma, outdoor aktivnosti in gastronomije, ki temeljijo na kratkih dobavnih verigah, ohranjanju kulturne in naravne dediščine ter avtentičnosti območja LASR. Z vključevanjem interpretacije narave in kulturne dediščine pozitivno vpliva k njenemu ohranjanju ter spodbuja sodelovanje znotraj panoge in z lokalnim prebivalstvom.
- Mreže za prehod v krožno gospodarstvo: SLR bo krepila ozaveščanje o potencialih za uvajanje krožnih modelov v akvakulturi (npr. uvajanje RAS-sistemov, recikliranje embalaže) ter prispevala s konkretnimi pilotnimi/demonstracijskimi aktivnostmi.

Prispevek SLR k sporočilu Komisije za modro gospodarstvo

- Biotska raznovrstnost in naložbe v naravo – prispevek SLR bo zlasti v okviru aktivnosti Cilja 2, ki naslavlja varovanje habitatov in promocijo avtohtonih vrst rib.
- Odgovorni prehranski sistemi – podpora najboljšim praksam za zagotovitev dobre okoljske uspešnosti in spodbujanje krožnih praks v akvakulturi, na primer z okoljskim spremljanjem območij in ustreznim ravnanjem z odpadki, spodbujanje ekološke proizvodnje v akvakulturi. To bo prav tako naslovljeno v okviru Cilja 2 in tudi Cilja 1, kjer bodo podprte aktivnosti za oskrbo potrošnikov z lokalnimi ribami z majhnim okoljskim odtisom v okviru kratkih oskrbnih verig.
- Modra znanja in spretnosti ter delovna mesta – v okviru Cilja 3 bo prispevek zlasti v okviru aktivnosti za krepitev znanj in priložnosti za ohranjanje starih in odpiranje novih delovnih mest.

Prispevek SLR k digitalnemu prehodu

Digitalni prehod zajema vsa področja našega življenja. V okviru SLR bo prispevek zlasti na področju ozaveščanja in spodbujanja uvajanja digitalnih rešitev v sektor akvakulture in ribištva (npr. področje monitoringa), prav tako širše v smislu promocije rib in ribjih izdelkov, v okviru Cilja 3 pa tudi na področju storitev za širšo skupnost.

5.2 Opis izvajanja operacij

V programskem obdobju 2021–2027 se skladno z določbo člena 34 (1) (b) Uredbe 2021/1060/EU in določbo člena 33 (5) Uredbe 2021/1060/EU na podlagi SLR izvajajo tako projekti, izbrani na podlagi javnih pozivov LASR, kot tudi projekti sodelovanja LASR ter projekti, katerih je upravičenec LASR, če LASR zagotavlja spoštovanje načela ločevanja funkcij.

Projekti morajo izkazovati dodano vrednost za območje LASR. **Spodbuja se sodelovanje lokalnih akterjev ter uvajanje novih in inovativnih rešitev pri zadovoljevanju potreb, ki so skladne s cilji P ESPRA in strategij zelenega dogovora.**

LASR Posavje v okviru SLR izvaja:

a) Operacije izbrane na podlagi javnega poziva

Postopek javnega poziva LASR

Skladno s členom 10.8 Pogodbe o ustanovitvi lokalnega partnerstva Ribiški LAS Posavje 2021–2027 (v nadaljevanju Pogodba LASR Posavje 2021–2027) Upravni odbor pripravi splošni akt LASR, v katerem opredeli postopek izvedbe javnih pozivov LASR in ga da v potrditev Skupščini LASR. Postopek mora biti

pregleden, neodvisen in omogočati odprt način izbire predlogov projektov za financiranje in nepristranska merila za izbor projektov.

Podrobno se opredelijo zlasti navodila za delovanje ocenjevalne komisije in potek ocenjevanja, da se zagotavlja revizijska sled. Skladno s členom 15.4 Pogodbe LASR Posavje 2021–2027 je naloga vodilnega partnerja priprava nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka in meril, ki preprečujejo nasprotja interesov ter zagotavljajo, da nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločitev o izbiri.

Ti dokumenti se objavijo na spletni strani LASR.

Vodilni partner pripravi in objavi na spletni strani razpis za zbiranje predlogov in izvaja postopke za izbor operacij (preveri administrativno ustreznost prejetih vlog), ki se bodo financirale iz sklada ESPRA. Zagotavlja informacije zainteresiranim prebivalcem na območju LASR in pomoč potencialnim upravičencem pri pripravi operacij.

Ocenjevalna komisija skladno s 13. členom Pogodbe LASR Posavje 2021–2027 pregleduje vsebinsko ustreznost prijav na javne pozive LASR, jih ocenjuje in preverja zmogljivosti predlagateljev projekta za njihovo izvedbo ter pripravi poročilo o pregledu prijav, v katerem določi oceno posameznega projekta.

Član ocenjevalne komisije ne more biti član LASR. Član ocenjevalne komisije se takoj izloči iz pregledovanja in ocenjevanja prijav na javni razpis in ga nadomesti nadomestni član, kadar je zasebno ali poslovno povezan s prijaviteljem na javni razpis ali njegovim partnerjem v projektu ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo nasprotje interesov.

Upravni odbor LASR se seznanja s poročilom Ocenjevalne komisije in preveri pravilnost postopka ocenjevanja, na podlagi poročila Ocenjevalne komisije odloči in izda sklep o financiranju posameznega projekta.

O morebitnih pritožbah zoper sklep Upravnega Odbora, ki jih prizadeti lahko vložijo v 15 dneh od vročitve sklepa, skladno z 9. členom Pogodbe LASR Posavje 2021–2027, dokončno odloča Skupščina.

Vodilni partner skladno z 10. členom Uredbe CLLD ESPRA izbira operacije, določa znesek podpore ter predloži operacije v končno potrditev na posredniško telo ARSKTRP, na podlagi sklepa Upravnega odbora LASR Posavje 2021–2027. Skladno z 28. členom Uredbe CLLD ESPRA mora LASR operacije v odobritev posredniškemu telesu predložiti najpozneje v 30 dneh po dokončanju izbirnega postopka. Posredniško telo operacijo potrdi ali zavrne z odločbo.

Izogibanje nasprotju interesov

V skladu z 8. členom Pogodbe LASR Posavje 2021–2027 se je član LASR dolžan izogibati dejanskemu ali možnemu nasprotju interesov in mora storiti vse, da se mu izogne. Predsednik ali član kolektivnega organa LASR mora takoj prenehati s svojim delom, ko ugotovi obstoj okoliščin nasprotja interesov in takoj obvestiti organ LASR, katerega član je. Predsednik LASR o obstoju okoliščin nasprotja interesov obvesti vodilnega partnerja, ki o tem obvesti organ LASR. Organ LASR mora v petih dneh od prejema obvestila obrazloženo odločiti, ali se oseba izloči ali lahko ta oseba nadaljuje z delom. Pri odločitvi glede lastne izločitve ta oseba ne sme sodelovati. Odločitev organa LASR je dokončna. Če organ LASR odloči, da bo oseba kljub nasprotju interesov nadaljevala z delom, ji mora podati obvezujoče obrazložene usmeritve za ravnanje in odločanje, pri čemer mora zasledovati javni interes oziroma interese in cilje LASR. Če obstaja sum, da je pri ravnanju Predsednika ali člana kolektivnega organa LASR obstajalo dejansko nasprotje interesov, lahko kdorkoli poda prijavo skladno z trenutno veljavno zakonodajo na področju integritete in preprečevanja korupcije. Oseba, ki se ne izloči iz svojega dela in o tem ne obvesti organa LASR, je odgovorna za škodo, ki LASR pri tem nastane.

Merila za ocenjevanje vlog oz. izbor operacij

Merila za izbor operacij, ki bodo podrobneje opredeljena v internem aktu, bodo temeljila na Uredbi CLLD ESPRA in prispevku k:

- doseganju ciljev in kazalnikov ESPRA
- doseganju ciljev SLR
- okoljski trajnosti
- socialni vzdržnosti
- ekonomski trajnosti
- enakopravni vključenosti različnih partnerjev
- inovativnosti
- vplivu na območje LASR oz. dodani vrednosti za to območje

- doseganju horizontalnih ciljev EU.

Podrobnejša merila, postopki, ocenjevanje in izbor operacij se podrobneje opredelijo v internih dokumentih LASR, še posebej v internih navodilih za Ocenjevalno komisijo.

b) Operacije, katerih upravičenec je LASR:

Operacije, katerih upravičenec je LASR, se izberejo neposredno, brez javnega poziva, če je to v interesu celotnega območja LASR in uresničevanja ciljev SLR oziroma, če je sodelovanje celotnega LASR potrebno za izvedljivost ali uspeh projekta.

Podrobnejši postopek se določi z internim aktom, pri čemer LASR skladno s 30. členom Uredbe CLLD ESPRA zagotavlja načelo ločevanja funkcij in nepristranskosti. Pri merilih ocenjevanja se smiselno upošteva prispevek operacije, kot je naveden v točki a) tega poglavja.

Projektne predlog mora biti skladen s SLR in Uredbo CLLD ESPRA. Operacijo LASR poda v obravnavo in potrditev Upravnemu odboru LASR. Upravni odbor LASR kot najvišji izvršilni organ LASR odloči in izda sklep o potrditvi operacije. O morebitnih pritožbah zoper sklep Upravnega Odbora, ki jih prizadeti lahko vložijo v 15 dneh od vročitve sklepa, skladno z 9. členom Pogodbe o ustanovitvi LASR Posavje dokončno odloča Skupščina. Po zaključenem izbirnem postopku se projekt odda v končno potrditev na ARSKTRP.

c) Operacije sodelovanja LASR

LASR bo izvajal projekte sodelovanja, pri čemer bo upoštevana omejitev iz 8. člena Uredbe CLLD ESPRA v okviru razpoložljivega finančnega okvira SLR.

Operacije sodelovanja se izvajajo brez javnega poziva na podlagi potrjene SLR.

Skladno z 31. členom Uredbe CLLD ESPRA LASR pripravi in izvede operacijo sodelovanja s posameznimi LASR in lokalnimi akcijskimi skupinami v RS (medregionalno sodelovanje) in v drugih državah članicah Evropske unije ali tretjih državah (transnacionalno sodelovanje).

LASR v programskem obdobju izvede najmanj eno operacijo sodelovanja. Operacije sodelovanja morajo biti skladne s SLR in Uredbo CLLD ESPRA.

Operacija sodelovanja mora biti izbrana in potrjena s strani organov LASR na podlagi nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka in meril, ki preprečujejo navzkrižje nasprotje interesov in zagotavljajo, da noben sektor ne nadzoruje odločitev o izbiri.

Pri merilih ocenjevanja se smiselno upošteva prispevek operacije, kot je naveden v točki a) tega poglavja.

Operacije sodelovanja bodo podpirale sledeče vsebine: spodbujanje kratkih dobavnih verig in kolektivnih blagovnih/tržnih znamk, informiranje, ozaveščanje in promocija proizvodov akvakulture, spodbujanje in krepitev znanj ter prenos dobrih praks.

Operacije sodelovanja LASR potrdi Upravni odbor na podlagi pripravljenega projektne predloga LASR.

V postopku izbire operacij sodelovanja Skupščina dokončno odloča o pritožbah zoper sklepe Upravnega odbora, ki jih prizadeti lahko vložijo v 15 dneh od vročitve sklepa.

Po zaključenem izbirnem postopku se projekt odda v končno potrditev na ARSKTRP.

6. OPIS POSTOPKA VKLJUČITVE SKUPNOSTI V PRIPRAVO SLR

Dne 26. 8. 2021 je Svet regije Posavje, ki ga sestavljajo župani vseh šestih posavskih občin, na svoji 96. redni seji sprejel sklep št. 96/VII, s katerim je pooblastil Regionalno razvojno agencijo Posavje, da skladno z 19. členom ZSRR-2 pristopi k pripravi potrebnih podlag za upravljanje dejavnosti lokalne akcijske skupine v okviru izvajanja lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, sofinanciranega iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v obdobju 2021–2027.

RRA Posavje je dne 1. 9. 2021 na podlagi neformalnega poziva MKGP za izkaz interesa za oblikovanje lokalne akcijske skupine za ribištvo za izvajanje ukrepa Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v programskem obdobju 2021–2027, z dne 30. 6. 2021 na MKGP poslala Pismo o nameri za izkaz interesa za oblikovanje lokalne akcijske skupine za ribištvo za izvajanje ukrepa Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v programskem obdobju 2021–2027, v regiji Posavje. S tem so RRA Posavje in predstavniki ribiškega sektorja oz. sektorja akvakulture na območju Posavja izkazali interes za oblikovanje in delovanje Lokalne akcijske skupine za ribištvo.

Javni poziv za vstop v LASR Posavje 2021–2027

RRA Posavje je 9. 6. 2023 na spletni strani objavila Javni poziv za vstop v LASR Posavje 2021–2027, s katerim je povabila vso zainteresirano javnost na območju regije Posavje k včlanitvi v lokalno partnerstvo, ustanovljeno za izvajanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v programskem obdobju 2021–2027, in sicer:

- javni sektor (občine, javni zavodi, javne agencije in druge javne institucije)
- ekonomski/ gospodarski sektor (podjetniki, podjetja, kmetje in druge ekonomske institucije)
- socialni/civilni sektor (zainteresirani posamezniki, kmečke žene, mladi, predstavniki nevladnih organizacij in drugi predstavniki civilne družbe).

Članstvo v LASR se izkazuje s pristopno izjavo, je prostovoljno in odprtega tipa, dostopno vsem pod enakimi pogoji. Javni poziv za vstop v LASR Posavje 2021–2027 je bil po elektronski pošti posredovan vsem članom LAS Posavje 2014–2020, strokovnim institucijam v regiji Posavje (izobraževalne institucije (primarna, sekundarna in terciarna raven), mladinskim organizacijam (javni in civilni sektor), svetovalnim službam, zavodom ...) in je odprt celotno programsko obdobje oz. najdlje do 31. 12. 2029, pri čemer je bil 1. rok za vstop v članstvo za potrebe vzpostavitve LASR 30. 6. 2023.

LASR Posavje je z namenom predstavitve delovanja in članstva v LASR Posavje 2021–2027 ter načina priprave SLR deloval vključujoče z izvedbo osebnih sestankov (tudi z ribogojci), telefonskih svetovanj in svetovanj po elektronski pošti.

Ustanovitev LASR Posavje 2021–2027

Ustanovna skupščina Ribiškega LAS Posavje 2021–2027 je potekala 19. 7. 2023 in na njej je bila podpisana Pogodba o ustanovitvi lokalnega partnerstva Ribiški LAS Posavje 2021–2027. To je hkrati pogodba med Ribiškim LAS Posavje 2021–2027 in vodilnim partnerjem LAS Posavje 2021–2027, tj. Regionalno razvojno agencijo Posavje. LASR Posavje ima 25 ustanovnih članov, od tega 12 iz javnega sektorja, sedem iz gospodarskega in šest iz civilnega sektorja.

Priprava SLR in vključevanje zainteresiranih javnosti

V procesu analize stanja, izdelave analize SWOT ter identifikacije potreb in potencialov je LASR Posavje 2021–2027 na podlagi analize sekundarnih virov 25. 8. 2023 izvedla delavnico z deležniki, da bi z njimi preverila ugotovitve, potrebe in prednostne cilje ter aktivnosti, vključno z interesom za sodelovanje v projektih LASR Posavje 2021–2027.

LASR Posavje 2021–2027 je vabilo na delavnico z obrazcem za podajo projektnih predlogov javno objavila na svoji spletni strani ter poskrbela za distribucijo po elektronski pošti, z vključitvijo lokalnih akterjev iz javnega, gospodarskega in civilnega sektorja z različnih strokovnih delovnih področij.

Na delavnici je sodelovalo 19 udeležencev, in sicer 12 predstavnikov javnega sektorja, trije predstavniki gospodarskega sektorja, trije predstavniki civilnega sektorja in zunanji izvajalec, ki je povezoval delavnico.

Uvodoma je bila predstavljena analiza stanja s predlogom analize SWOT, ki so jo udeleženci dopolnili. Nadaljevali so z opredelitvijo potreb in konkretnih aktivnosti v okviru posameznih ciljev, ki jih je podalo MKGP. Na tej osnovi so udeleženci opredelili, katere aktivnosti so ključne za razvoj sladkovodne akvakulture v Posavju. Pri tem so bile oblikovane tudi nekatere ideje za projekte.

Ob koncu delavnice so bili udeleženci ponovno pozvani, da posredujejo projektne ideje za evidentiranje potreb. Prispelo je 11 predlogov.

Na podlagi rezultatov delavnice z deležniki območja LASR Posavje, prejetih posamičnih predlogov in pobud deležnikov ter ob upoštevanju navodil MKGP za pripravo SLR je bil izdelan osnutek SLR. Vodilni partner je v času priprave SLR izvajal tudi individualne sestanke za potrebe priprave SLR z zainteresiranimi deležniki z območja in predstavniki ribogojcev.

Osnutek SLR je bil javno objavljen na spletni strani LASR Posavje 2021–2027 za komentarje in dopolnitve.

Osnutek SLR je dne 20. 9. 2023 obravnaval Upravni odbor LASR, končni predlog SLR je dne 20. 9. 2023 sprejela Skupščina LASR Posavje 2021–2027.

7. OPIS SISTEMA UPRAVLJANJA LASR, VKLJUČNO Z UPRAVLJANJEM, SPREMLJANJEM IN VREDNOTENJEM, KI DOKAZUJEJO ZMOGLJIVOST LASR ZA IZVAJANJE SLR

7.1. Opis postopka določitve vodilnega partnerja LASR in navedba kadrovskih zmogljivosti, virov financiranja, izkušenj in znanj

7.1.1. Opis postopka določitve vodilnega partnerja LASR

Vodilni partner LASR Posavje 2021–2027 je bil določen izmed partnerjev LASR Posavje 2021–2027 ter s podpisom Pogodbe o ustanovitvi LASR z dne 19. 7. 2023, skladno z 10. členom Uredbe CLLD ESPRA (Uradni list RS, št. 74 z dne 7. 7. 2023), ter izbran in potrjen na ustanovni seji skupščine LASR Posavje 2021–2027 dne 19. 7. 2023. Vodilni partner je Regionalna razvojna agencija Posavje.

7.1.2. Navedba kadrovskih zmogljivosti vodilnega partnerja, virov financiranja, izkušenj in znanj

Vodilni partner RRA Posavje zagotavlja ustrezno kadrovske, finančno in upravno sposobnost za operativno delovanje ter izvajanje vseh nalog, ki so za vodilnega partnerja LASR predpisane z Uredbo o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo, v programskem obdobju 2021–2027 (Uradni list RS, št. 74 z dne 7. 7. 2023) in Pogodbo o ustanovitvi lokalnega partnerstva Ribiški LAS Posavje 2021–2027 z dne 19. 7. 2023. Vodilni partner se zavezuje, da ne bo opravljal nalog za LASR, s katerimi bi povzročil nasprotje interesov.

Vodilni partner zagotavlja tudi aktivno pisarno v prostorih RRA Posavje.

Regionalna razvojna agencija Posavje (RRA Posavje) je javni zavod, katerega ustanoviteljice so Občina Brežice, Občina Bistrica ob Sotli, Občina Kostanjevica na Krki, Mestna občina Krško, Občina Radeče in Občina Sevnica ter Republika Slovenija. RRA Posavje je na podlagi izpolnjevanja pogojev za vpis v evidenco regionalnih razvojnih agencij pri Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo RS prejela s strani MGRT Odločbo o vpisu (št. 3030-36/2020/30) z dne 18. 12. 2020 za programsko obdobje 2021–2027.

Osnovi podatki vodilnega partnerja:

Naziv: REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA POSAVJE

Naslov: CESTA KRŠKIH ŽRTEV 2, 8270 KRŠKO, zakoniti zastopnik: mag. Nataša Šerbec

Telefon: 07/488 10 40

Matična številka: 1338811

Davčna številka: SI12235016

Elektronski naslov: agencija@rra-posavje.si

Spletna stran: www.rra-posavje.si

Kadrovske kapacitete Regionalne razvojne agencije Posavje

Regionalna razvojna agencija Posavje trenutno zaposluje 13 oseb. Kadrovske kapacitete RRA Posavje na dan 3. 8. 2023 so razvidne iz spodnje tabele:

Tabela 8: Kadrovske kapacitete RRA

Št.	NOE	Naziv	Tarifni razred	Število delovnih mest	Plan 2023
1.	/	Direktor	VII/2	1	1
2.	1	Višji svetovalec področja I - Vodja službe za regionalni razvoj	VII/2	0	0
3.	1	Višji svetovalec področja I	VII/2	1	1
4.	1	Višji svetovalec področja III	VII/2	0	1

5.	1	Področni svetovalec I – Poslovni sekretar	VII/1	1	1
6.	1	Področni svetovalec II	VII/1	0	0
7.	2	Višji svetovalec področja I – Vodja službe za projektno sodelovanje	VII/2	1	1
8.	2	Višji svetovalec področja III	VII/2	4	4
9.	2	Področni svetovalec I	VII/1	4	4
10.	2	Področni svetovalec II	VII/1	1	1

(Vir: Interno gradivo RRA Posavje)

Za opravljanje nalog s področja računovodstva imamo zunanjega izvajalca in se takšen način izvajanja nalog predvideva tudi v prihodnje. Enako velja za zagotavljanje strokovne pravne pomoči.

Če bo LASR Posavje 2021–2027 upravičen do črpanja sredstev iz sklada ESPRA, bo vodilni partner RRA Posavje zagotovil eno polno delovno moč (PDM) za programsko obdobje 2021–2027 po potrditvi SLR.

Izkušnje Regionalne razvojne agencije Posavje

RRA Posavje kot koordinator regionalnih interesov na lokalni in nacionalni ravni predstavlja stalnega partnerja v dialogu med ministrstvi, vladnimi organizacijami, občinami, podjetji in drugimi nacionalnimi in regionalnimi institucijami. Temelj programskih področij delovanja RRA Posavje predstavljata (1) služba za regionalni razvoj in (2) služba za projektno sodelovanje.

S svojim delovanjem skrbi za razvijanje partnerstev med javnim in zasebnim sektorjem na lokalni, regionalni in nacionalni ravni za realizacijo razvojnih pobud in krepitev skladnega regionalnega razvoja, spodbujanje trajnostnega razvoja regije, pripravo in izvajanje regionalnih, nacionalnih in drugih razvojnih programov, pripravo, usklajevanje, spremljanje in vrednotenje regionalnega razvojnega programa in regijskih projektov v regiji, izvajanje regijske finančne sheme, promocijo regije in spodbujanje investicij v regiji, pridobivanje domačih in tujih virov financiranja. RRA Posavje ima večletne izkušnje s pripravo in izvajanjem projektov kot vodilni partner in projektni partner čezmejnega sodelovanja, z vodenjem in koordiniranjem projektnih aktivnosti, sodelovanjem z deležniki in partnerji v projektu, pripravo vsebin v projektu, finančnim vodenjem projektov ter regionalnim razvojnim načrtovanjem in spremljanjem.

RRA Posavje je kot vodilni partner med drugim na ravni razvojne regije Posavje za dve programski obdobji vzpostavila vse potrebne pogoje za črpanje sredstev LEADER/CLLD, tako da je povezala javne, zasebne in nevladne partnerje z območja vseh šestih občin v javno-zasebno pogodbeno partnerstvo Lokalna akcijska skupina Posavje (LAS Posavje), ki je v okviru programskega obdobja 2007–2013 bilo upravičeno do črpanja sredstev v skupni višini 1,6 milijona EUR, v programskem obdobju 2014–2020 pa v skupni višini do 6.067.616,56 EUR iz vseh treh skladov CLLD. Za programsko obdobje do leta 2027 je RRA Posavje vodilni partner LAS Posavje 2021–2027, ki bo omogočal črpanje sredstev iz Evropskega sklada za razvoj podeželja in Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Reference RRA Posavje:

- Upravljanje Lokalne akcijske skupine Posavje (Tehnična pisarna LAS Posavje), za programsko obdobje 2007–2013 po pravilu n+2 za sklad EKSRP;
- Upravljanje Lokalne akcijske skupine Posavje (Tehnična pisarna LAS Posavje), za programsko obdobje 2014–2020 po pravilu n+2 za sklade EKSRP, ESRR in ESPR in za tranzicijsko obdobje EKSRP;
- Vodenje projektov sodelovanja LAS v programskem obdobju 2014–2020 – EKSRP: »Približajmo Unescova biosferna območja prebivalcem« (partner); »Centri interpretacije zavarovanih območij« (partner); »Pametne vasi za jutri« (vodilni partner); »EKO okusi Slovenije« (vodilni partner);
- Vodenje projektov sodelovanja LAS v programskem obdobju 2014–2020 – ESPR: »Ocenjevanje ribjih izdelkov« (partner);
- Dva projekta iz programskega obdobja 2007–2013: »Vpliv trapistov na posavsko podeželje« (Načrt izvedbenih projektov LAS Posavje 2012/I) in »Lokalno pridelana hrana na posavskih tržnicah« (Načrt izvedbenih projektov LAS Posavje 2012/I);
- Regionalni razvojni program razvojne regije Posavje 2014–2020, februar 2014;
- Regionalni razvojni program razvojne regije Posavje 2021–2027, maj 2022;
- Izvedbeni načrt 2007–2015, podlaga za črpanje iz p. u. Regionalni razvojni programi, 2007–2015;
- Garancijska shema Posavje, od leta 2000;

- Regijska garancijska shema Posavje, 15. 7. 2015–15. 7. 2025;
- S kolesom ob Savi in Krki (Sava – Krka bike), 7/2013–12/2015;
- Naravne vrednote Posavja v turistični ponudbi, 2007–2009;
- Regionalna destinacijska organizacija Posavje (RDO Posavje), 3. 3. 2011–15. 10. 2013;
- Pot medičarstva in lektarstva med Krškim in Zagrebom, 1. 9. 2009–28. 2. 2012;
- SLOHRA GLOBALNET, 1. 4. 2011–7. 10. 2012;
- Hidravlična izboljšava vodovodnega sistema na območju Posavja, 11/2013–12/2015;
- Prenos znanja in izkušenj na področju podeželja in gospodarstva s primeri dobrih praks v regiji Banat, 1. 6. 2013–18. 10. 2013;
- Krepitev administrativne usposobljenosti za črpanje sredstev iz EU-programov predpristopne pomoči v regiji Banat, 1. 9. 2011–28. 9. 2012;
- Podjetno v svet podjetništva 2013, 1. 11. 2012–31. 5. 2014, Podjetno v svet podjetništva 2014, 15. 11. 2013–30. 8. 2015;
- Podjetno v svet podjetništva za problemsko območje občine Radeče 2015–2020;
- SLO-HRA SOCIONET, 2015–2016;
- Razvoj in promocija turistične ponudbe vodilne destinacije Čatež in Posavje, 2019–2020, nosilec projekta;
- INNO Industry (Interreg Europe), 2019/2023, vodilni partner;
- e-Gradovi Posavja (RS MGRT in EU iz ESRR), 2020–2021, nosilec projekta;
- Posavje, polno priložnosti – 3P 2020, 2021, 2022, 2023 (STO), nosilec projekta;
- TERA (Norveški mehanizem), 2022–2024, projektni partner;
- Karierni center Posavje (Norveški mehanizem), 2022–2024, vodilni partner;
- RURALITIES (Horizon Europe), 2022–2027, projektni partner;
- Štipendije za nadarjene s področja kulture – od 2008/09;
- Dogovor za razvoj regije Posavje v programskem obdobju 2014–2027;
- Koordinacija na ravni vodilne destinacije Čatež in Posavje;
- Regionalno skrbništvo – SPIRIT;
- Regionalni prostorski plan;
- Posavska štipendijska shema 2007–2013;
- Regijska štipendijska shema 2016–2022.

Z vsemi navedenimi referencami RRA Posavje izkazuje sposobnost izvajanja vseh nalog in obveznosti vodilnega partnerja za LASR Posavje 2021–2027.

Financiranje vodilnega partnerja, RRA Posavje, za potrebe LASR Posavje 2021–2027 opredeljuje tudi Pogodba o ustanovitvi lokalnega partnerstva Ribiški LAS Posavje 2021–2027 z dne 19. 7. 2023, ki je hkrati pogodba med LAS in vodilnim partnerjem.

Vodilni partner LASR Posavje 2021–2027 bo financiran:

- iz naslova odobrenih sredstev o potrditvi LASR in Strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, za programsko obdobje 2021–2027 iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v vrednosti do 25 odstotkov odobrenih sredstev;
- iz naslova članarin, ki jih za kritje stroškov vodilnega partnerja plačujejo člani LASR Posavje 2021–2027 na podlagi sklepa Upravnega odbora LASR Posavje;
- iz državnega in lokalnih proračunov;
- s prispevki drugih partnerjev;
- s prispevki donatorjev in sponzorjev;
- iz drugih virov v skladu z zakonom.

7.2 Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR

Na podlagi člena 33 2(e) in (f) Uredbe 2021/1060/EU sta nalogi LASR spremljanje napredka pri doseganju ciljev SLR in vrednotenje izvajanja SLR.

Skladno s 44. členom Uredbe ESPRA CLLD bo LASR Posavje 2021–2027 vzpostavil sistem spremljanja in vrednotenja ter zagotavljal vse informacije, potrebne za omogočanje spremljanja in vrednotenja programa in poročanje organu upravljanja.

Spremljanje (monitoring) je neprekinjen proces preverjanja vsebine programa (oz. SLR) in doseganja izhodnih parametrov (output) za uporabnike, ki poteka med izvajanjem posameznega programa (oz. SLR) z namenom, da se prilagodijo vsa morebitna odstopanja od opredeljenih operativnih ciljev.

LASR Posavje bo na podlagi kazalnikov sistematično spremljal izvajanje SLR. Pri tem bo izhajal iz kazalnikov podprtih operacij ter spremljal finančno izvajanje SLR in aktivnosti izvajanja animacije.

Spremljali in primerjali bomo sledeče parametre:

1. število izvedenih operacij glede na prijavljene operacije;
2. dosežene rezultate (kazalnike) na ravni operacij in na ravni SLR;
3. višino porabljenih sredstev (po zahtevkih) v primerjavi z odobrenimi sredstvi za operacije;
4. število vključenih partnerjev v operacijah, vključno s številom novih partnerjev;
5. lokalno pokritost operacij (območja izvajanja operacij).

V obdobju izvajanja programa ESPRA bomo skladno z 42. členom Uredbe CLLD ESPRA vsako leto do 31. januarja poročali o doseganju ciljev SLR in izpolnjevanju obveznosti za preteklo leto.

Vrednotenje (evalvacija) je sistematična in objektivna ocena projekta, programa ali politike na vsebinski ravni, na ravni izvajanja in doseženih rezultatov. Z vrednotenjem se pridobijo zanesljive in koristne informacije, ki se vključijo v proces odločanja, tako na strani izvajalcev kot uporabnikov. Z vrednotenjem tudi merimo dosežke na ravni aktivnosti, politike ali programov.

Vrednotenje zagotavlja odgovornost in preglednost, saj pokaže ustreznost, uspešnost, učinkovitost, rezultate in vplive. Pokaže tudi prispevek pristopa CLLD k nacionalnim/regionalnim in EU-ciljem. Namen vrednotenja je prav tako spoznati, kaj pri samem pristopu deluje in kaj ne, izboljšati zasnovo in izvajanje pristopa ter ozaveščati o dodani vrednosti pristopa CLLD.

Vrednotenje na ravni LASR se lahko izvaja kot:

- samoocenjevanje: izvajajo ga organi LASR, ki so vključeni ali odgovorni za načrtovanje in izvajanje SLR in drugih dejavnosti LASR (npr. sodelovanje in animacija). Podlaga so podatki o spremljanju in ugotovitve na podlagi participativne kvalitativne ocene;
- vrednotenje: izvajajo neodvisni organi, ki niso vključeni ali odgovorni za načrtovanje in izvajanje SLR ali nobene druge dejavnosti LASR. Izvaja se na podlagi podatkov o spremljanju in drugih kvantitativnih podatkov ter informacij, ki sestavljajo kvalitativne raziskave, vključno s participativnim pristopom;
- kombinacija samoocenjevanja in vrednotenja.

LASR Posavje 2021–2017 bo izvajal vrednotenje sam ali v sodelovanju z zunanjim neodvisnim izvajalcem.

Vrednotenje bo predvidoma potekalo skladno z Uredbo CLLD ESPRA in načrtom vrednotenja organa upravljanja.

Pred izvedbo vrednotenja bomo opredelili vprašanja za vrednotenje in metodologijo vrednotenja. Pri tem bomo kot osnovo uporabili podatke iz sistema ter jih nadgradili z dodatnimi podatki, pridobljenimi med vrednotenjem. S končnim vrednotenjem se bomo osredotočili na izkušnje in priporočila za naslednje programsko obdobje.

LASR Posavje bo po potrebi sodeloval z organom upravljanja za potrebe vrednotenja na ravni programa.

O rezultatih in dosežkih podprtih operacij na območju LASR bomo informirali tako na območju LAS kot širše.

V primeru, če bi organ upravljanja sprejel kakršnakoli druga navodila oz. smernice, bomo izvedli tudi druge oblike vrednotenja, skladno s sprejetimi smernicami oz. načrtom vrednotenja organa upravljanja.

7.3 Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev posameznih organov LASR, ločeno za vse vrste operacij (javni poziv, operacije LASR, operacije sodelovanja)

V Pogodbi o ustanovitvi lokalnega partnerstva Ribiški LAS Posavje 2021–2027 so organi LASR:

- Skupščina,
- Upravni odbor,
- Predsednica oziroma Predsednik (v nadaljevanju Predsednik),
- Nadzorni odbor in
- Ocenjevalna komisija.

Člani Upravnega in Nadzornega odbora ter Predsednik so bili imenovani na Ustanovni Skupščini 19. 7. 2023. Ocenjevalna komisija bo izbrana naknadno na podlagi javnega poziva.

Način delovanja, naloge in pristojnosti organov LASR Posavje so določeni v Pogodbi o ustanovitvi LASR v poglavju III. (Organi LASR) oz. od 7. do 14. člena navedene pogodbe.

Za organe LASR velja, da nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločanja. V kolikor ni določeno drugače, kolektivni organi LASR lahko odločajo, če je prisotnih več kot polovica članov organa, odločitve pa sprejemajo z navadno večino prisotnih članov. Vsak član kolektivnega organa LASR ima pri glasovanju en glas, razen v primeru, ko ima en sektor glede na prisotnost članov prevladujoč vpliv pri glasovanju oziroma odločanju. Takrat imajo člani preostalih sektorjev višje ponderirano število glasov, s čimer se zagotovi, da noben sektor nima prevladujočega vpliva na odločanje oziroma glasovanje. Pri odločanju v LASR nima nobena posamezna interesna skupina več kot 49 % glasov.

Posamezne aktivnosti glede nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev posameznih organov LASR, ločeno za vse vrste operacij (javni poziv, operacije LASR, operacije sodelovanja), so po vrsti operacij podane v nadaljevanju.

Mandat Predsednika, članov Upravnega odbora, Ocenjevalne komisije in Nadzornega odbora je štiri leta, po poteku katerih je lahko ista oseba ponovna imenovana na to mesto.

Mandat Predsednika, člana Upravnega odbora in Nadzornega odbora predčasno preneha, če ta oseba ali pravna oseba, ki jo je pooblastila za zastopanje v teh organih, preneha biti član LASR, ali če odstopi ali je razrešena.

Pregled nalog in pristojnosti organov LASR

Skupščina LASR

Skupščina je najvišji organ LASR in jo sestavljajo vsi člani LASR. Ustanovnih članov je 25. Članstvo je odprto in novi člani lahko pristopijo tako, da vodilnemu partnerju posredujejo pristopno izjavo, s katero sprejemajo pravice in obveznosti članov LASR in predložijo dokazila o izpolnjevanju pogojev za naknadni pristop k pogodbi. Članstvo v LASR s sklepom potrdi upravni odbor, ko preveri izpolnjevanje pogojev za pristop.

Skupščino skliče Predsednik LASR glede na potrebe LASR, najmanj pa enkrat letno. Predsednik LASR mora sklicati Skupščino na pisno zahtevo najmanj ene tretjine članov, vodilnega partnerja ali Nadzornega odbora.

Naloge skupščine določa člen 9.8 Pogodbe LASR Posavje 2021–2027:

- na predlog Upravnega odbora potrdi letno poročilo o delu in finančno poročilo LASR;
- na predlog Upravnega odbora potrdi letni načrt aktivnosti;
- na predlog Upravnega odbora odloča o spremembi te pogodbe;
- sprejema splošne akte LASR in njihove spremembe;
- sodeluje pri pripravi Strategije lokalnega razvoja in jo potrdi na predlog Upravnega odbora;
- na predlog Upravnega odbora potrdi spremembe Strategije lokalnega razvoja;
- dokončno odloča o izključitvi člana iz LASR;
- dokončno odloča o pritožbah zoper sklepe drugih organov, ki jih prizadeti lahko vložijo v 15 dneh od vročitve sklepa;
- odloča o drugih zadevah, določenih s Pogodbo LASR Posavje 2021–2027, drugimi splošnimi akti LASR ali predpisi, in o najpomembnejših zadevah za LASR.

Upravni odbor LASR

Upravni odbor LASR je organ odločanja in upravljanja ter najvišji izvršilni organ LASR, ki ga sestavljajo trije predstavniki javnega sektorja, trije predstavniki gospodarskega sektorja in trije predstavniki zasebnega sektorja. Upravni odbor vodi Predsednik, ki je po funkciji Predsednik LASR.

Upravni odbor skliče Predsednik glede na potrebe LASR. Predsednik skliče Upravni odbor na pisno zahtevo najmanj ene tretjine članov Upravnega odbora ali vodilnega partnerja. Zahteva mora vsebovati vzroke za sklic in predlog sklepov.

Naloge določa člen 10.8 pogodbe o ustanovitvi LASR:

- skrbi za učinkovito delovanje LASR, njeno plačilno sposobnost in usklajenost postopkov LASR z veljavno zakonodajo, kar zajema tudi ugotavljanje in preprečevanje tveganj, ki ogrožajo delovanje LASR;

- skrbi za izvajanje sklepov Skupščine
- se glede svojih odločitev lahko posvetuje z drugimi člani LASR;
- odloča o višini članarine;
- se seznani z izstopom člana;
- odloča o izključitvi člana;
- sprejme predlog Strategije lokalnega razvoja ter njene spremembe in jih da v potrditev Skupščini
- sprejme letno poročilo o delu in finančno poročilo LASR, ki ju pripravi vodilni partner, in ju da v potrditev Skupščini
- sprejme letni načrt aktivnosti LASR in ga po prejemu soglasja Nadzornega odbora da v potrditev Skupščini
- sprejme odločitve, potrebne za izvajanje Strategije lokalnega razvoja, kar zajema tudi vzpostavitev sistema njenega spremljanja in vrednotenja;
- pripravi splošni akt LASR, v katerem opredeli postopek izvedbe javnih pozivov LASR, pregleden, neodvisen in odprt način izbire predlogov projektov za financiranje in nepristranska merila za izbor projektov, ter ga da v potrditev Skupščini
- se seznani s poročilom Ocenjevalne komisije in preveri pravilnost postopka ocenjevanja;
- na podlagi poročila Ocenjevalne komisije odloči in izda sklep o financiranju posameznega projekta;
- sprejme odločitev o projektih, ki jih lahko izvaja LASR;
- opravlja druge naloge, določene s Pogodbo LASR Posavje 2021–2027, drugimi splošnimi akti LASR ali predpisi, in naloge, ki mu jih naloži Skupščina.

Upravni odbor je odgovoren za pregledno in nepristransko sprejemanje svojih odločitev. Člani upravnega odbora odgovarjajo za obveznosti LASR, ki izhajajo iz ugotovljenih kršitev Upravnega odbora.

Predsednik

Predsednik je po svoji funkciji predsednik Upravnega odbora in Skupščine. Ima naslednje naloge in pristojnosti:

- sklicuje in vodi seje Upravnega odbora LASR;
- skrbi za izvajanje sklepov Upravnega odbora;
- sklicuje in vodi seje Skupščine LASR;
- opravlja druge naloge, določene s Pogodbo LASR Posavje 2021–2027, drugimi splošnimi akti LASR ali predpisi, in naloge, ki mu jih naloži Upravni odbor ali Skupščina.

Predsednik svoje delo opravlja v skladu s sklepi Skupščine in Upravnega odbora.

Predsednik lahko na podlagi pisnega pooblastila del svojih nalog prenese na drugega člana LASR.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je nadzorni organ LASR, ki sestavljajo po en predstavnik javnega sektorja, gospodarskega sektorja in zasebnega sektorja. Nadzorni odbor veljavno odloča, ko so na seji prisotni vsi člani. Član Nadzornega odbora ne more biti član Upravnega odbora, oseba, ki opravlja pravne ali finančno-računovodske posle za LASR, oseba, ki opravlja delo pri vodilnem partnerju.

Naloge nadzornega odbora:

- nadzira finančno in materialno poslovanje LASR;
- nadzira delo Predsednika in Upravnega odbora;
- nadzira delo vodilnega partnerja;
- nadzira gospodarnost in zakonitost poslovanja LASR ter izvajanje SLR;
- na zahtevo Predsednika ali Upravnega odbora poda oceno o pravilnosti ali gospodarnosti posameznega posla LAS ali delovanja vodilnega partnerja;
- najmanj enkrat letno o svojem delu poroča Skupščini;
- daje Upravnemu odboru soglasje k letnemu načrtu aktivnosti LASR;
- opravlja druge naloge, določene s Pogodbo LASR Posavje 2021–2027, drugimi splošnimi akti LASR ali predpisi.

Ocenjevalna komisija (Glej opis v točki 7.4)

a) Operacije izbrane na podlagi javnega poziva:

Upravni odbor LASR: Upravni odbor LASR je organ odločanja in upravljanja ter najvišji izvršilni organ LASR, ki pripravi splošni akt LAS, v katerem opredeli postopek izvedbe javnih pozivov LASR, pregleden,

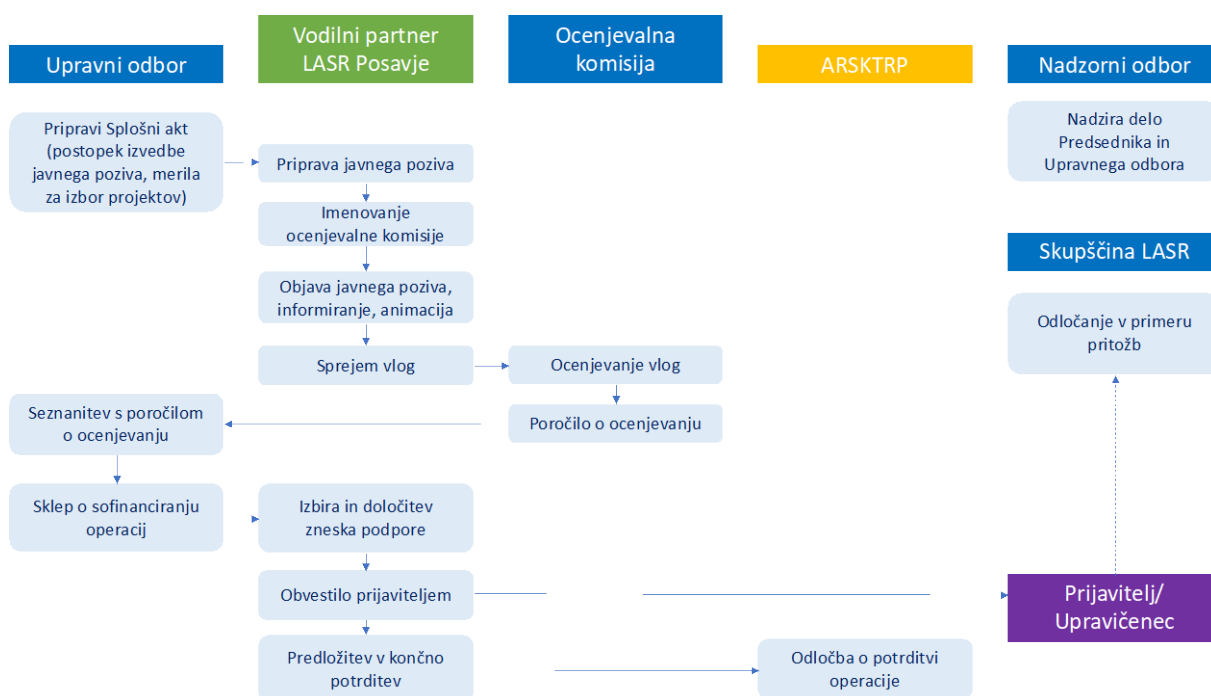
neodvisen in odprt način izbire predlogov projektov za financiranje in nepristranska merila za izbor projektov, se seznanijo s poročilom Ocenjevalne komisije in preveri pravilnost postopka ocenjevanja ter na podlagi poročila Ocenjevalne komisije odloči in izda sklep o financiranju posameznega projekta.

Ocenjevalna komisija: Ocenjevalno komisijo na podlagi javnega poziva imenuje vodilni partner LASR. Ocenjevalna komisija pregleduje vsebinsko ustreznost prijav na javne pozive LASR, jih ocenjuje ter preverja zmogljivosti predlagateljev projekta za njihovo izvedbo. Ocenjevalna komisija pripravi poročilo Upravnemu odboru o pregledu prijav, v katerem določi oceno posameznega projekta.

Predsednik LASR: Predsednik je po svoji funkciji predsednik Upravnega odbora in Skupščine. V postopku izbire operacij na podlagi javnega poziva Predsednik skrbi za izvajanje sklepov Upravnega odbora.

Nadzorni odbor LASR: Nadzorni odbor je nadzorni organ LASR. V postopku izbire operacij na podlagi javnega poziva nadzira delo Predsednika in Upravnega odbora.

Skupščina LASR: Skupščina je najvišji organ LASR in jo sestavljajo vsi člani LASR. V postopku izbire operacij na podlagi javnega poziva Skupščina dokončno odloča o pritožbah zoper sklepe drugih organov, ki jih prizadeti lahko vložijo v 15 dneh od vročitve sklepa.

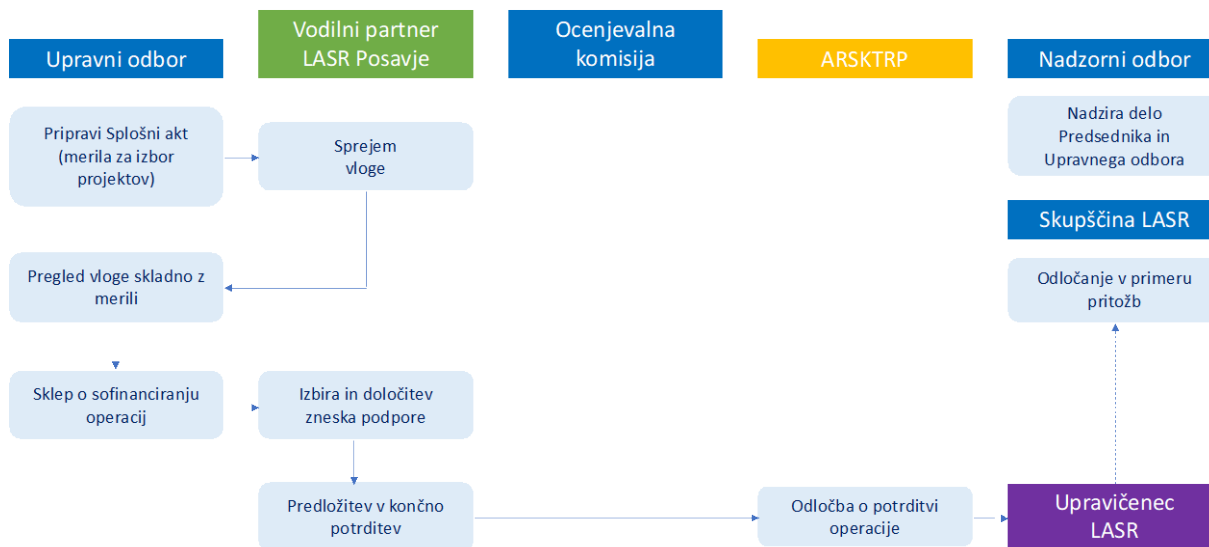
b) Operacije, katerih upravičenec je LASR:

Upravni odbor LASR: Upravni odbor LASR kot najvišji izvršilni organ LASR odloči in izda sklep o potrditvi projekta, katerega je upravičenec LASR.

Predsednik LASR: Predsednik je po svoji funkciji predsednik Upravnega odbora in Skupščine. V postopku izbire operacij, katerih upravičenec je LASR, predsednik skrbi za izvajanje sklepov Upravnega odbora.

Nadzorni odbor LASR: Nadzorni odbor je nadzorni organ LASR. V postopku izbire operacij, katerih upravičenec je LASR, nadzira delo Predsednika in Upravnega odbora.

Skupščina LASR: Skupščina je najvišji organ LASR in jo sestavljajo vsi člani LASR. V postopku izbire operacij, katerih upravičenec je LASR, Skupščina dokončno odloča o pritožbah zoper sklepe drugih organov, ki jih prizadeti lahko vloži v 15 dneh od vročitve sklepa.

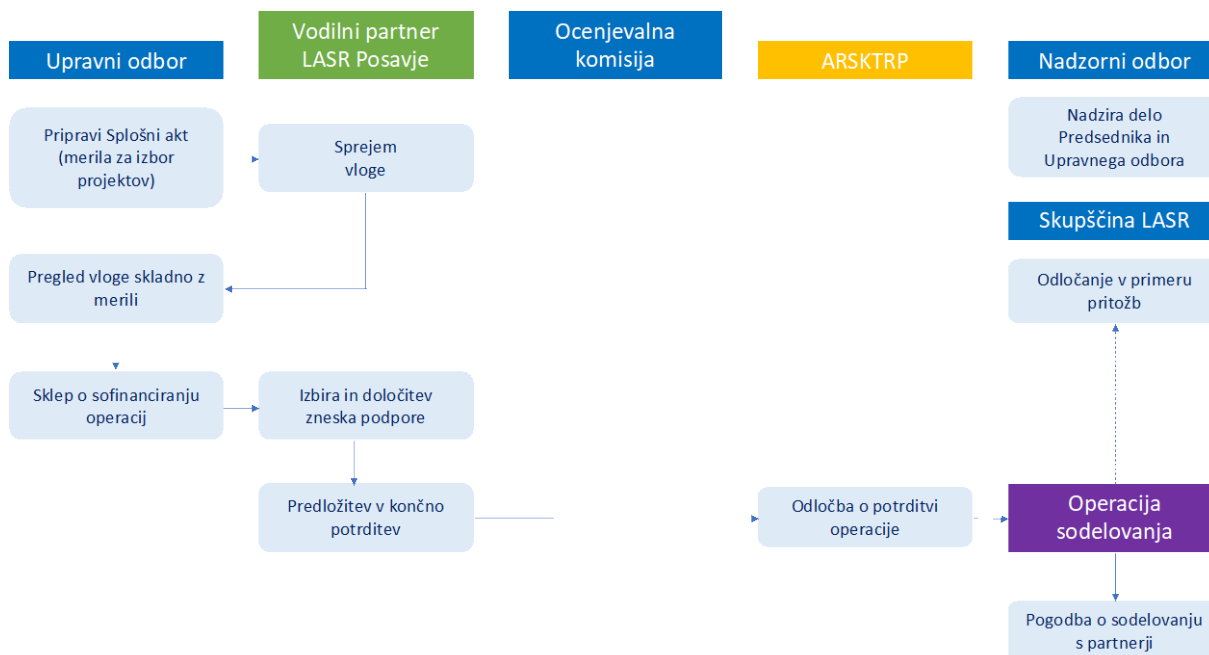
c) Operacije sodelovanja LASR:

Upravni odbor LASR: Upravni odbor LASR kot najvišji izvršilni organ LASR odloči in izda sklep o potrditvi projekta sodelovanja LASR.

Predsednik LASR: Predsednik je po svoji funkciji predsednik Upravnega odbora in Skupščine. V postopku potrjevanja operacij sodelovanja predsednik skrbi za izvajanje sklepov Upravnega odbora.

Nadzorni odbor nadzira delo Predsednika in Upravnega odbora.

Skupščina LASR: Skupščina je najvišji organ LASR in jo sestavljajo vsi člani LASR. V postopku izbire operacij sodelovanja Skupščina dokončno odloča o pritožbah zoper sklepe Upravnega odbora, ki jih prizadeti lahko vloži v 15 dneh od vročitve sklepa.

7.4 Opis načina izbora, nalog in delovanja ocenjevalne komisije za izbor operacij

Ocenjevalno komisijo na podlagi javnega poziva skladno s 13. členom Pogodbe o ustanovitvi LASR Posavje 2021–2027 imenuje vodilni partner LASR. Ocenjevalna komisija pregleduje vsebinsko ustreznost prijav na javne pozive LASR, jih ocenjuje ter preverja zmogljivosti predlagateljev projekta za njihovo izvedbo.

Ocenjevalna komisija pripravi poročilo o pregledu prijav, v katerem določi oceno posameznega projekta.

Ocenjevalna komisija ima pet članov in nadomestne člane, ki jih na podlagi javnega poziva imenuje vodilni partner LASR izmed neodvisnih strokovnjakov s področja razvoja podeželja, regionalnega razvoja, strateškega in projektnega načrtovanja in podobno. Član Ocenjevalne komisije ne more biti član LASR.

Član ocenjevalne komisije se takoj izloči iz pregledovanja in ocenjevanja prijav na javni razpis in ga nadomesti nadomestni član, kadar je zasebno ali poslovno povezan s prijaviteljem na javni razpis ali njegovim partnerjem v projektu, ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo nasprotje interesov.

Seje Ocenjevalne komisije sklicuje vodilni partner, vodi pa jih predsednik Ocenjevalne komisije, ki ga člani ocenjevalne komisije izvolijo izmed sebe.

7.5 Opis upoštevanja zakona o integriteti/nasprotje interesov

Član organa LASR se je dolžan izogibati dejanskemu ali možnemu nasprotju interesov in mora storiti vse, da se mu izogne. Nasprotje interesov predstavljajo okoliščine, v katerih interes člana vpliva ali ustvarja videz, da vpliva, na nepristransko in objektivno opravljanje njegovih nalog. Interes člana LASR pomeni premoženjsko ali nepremoženjsko korist zanj, za njegove družinske člane in za druge fizične ali pravne osebe, s katerimi ima ali je imel on ali njegov družinski član osebne, poslovne ali politične stike. Predsednik ali član kolektivnega organa LASR mora takoj prenehati s svojim delom, ko ugotovi obstoj okoliščin nasprotja interesov, in o tem takoj obvestiti organ LASR, katerega član je. Predsednik LASR o obstoju okoliščin nasprotja interesov obvesti vodilnega partnerja, ki o tem obvesti organ LASR. Organ LASR mora v petih dneh od prejema obvestila obrazloženo odločiti, ali se oseba izloči ali lahko ta oseba nadaljuje z delom. Pri odločitvi glede lastne izločitve ta oseba ne sme sodelovati. Odločitev organa LASR je dokončna.

Če organ LASR odloči, da bo oseba kljub nasprotju interesov nadaljevala z delom, ji mora podati obvezujoče obrazložene usmeritve za ravnanje in odločanje, pri čemer mora zasledovati javni interes oziroma interese in cilje LASR.

Če obstaja sum, da je pri ravnanju Predsednika ali člana kolektivnega organa LASR obstajalo dejansko nasprotje interesov lahko kdorkoli poda prijavo skladno z trenutno veljavno zakonodajo na področju integritete in preprečevanja korupcije.

Oseba, ki se ne izloči iz svojega dela in o tem ne obvesti organa LASR, je odgovorna za škodo, ki LASR pri tem nastane.

8. OSNOVNI PODATKI O LASR IN FINANČNI NAČRT, VKLJUČNO S FINANČNO RAZDELITVIJO PO POSAMEZNIH LETIH, VRSTAH PODPOR, CILJIH IN AKTIVNOSTIH

Osnovni podatki o LASR

Ime LASR		Ribiški LAS Posavje 2021–2027
Ime in naslov vodilnega partnerja LASR		Regionalna razvojna agencija Posavje, CKŽ 2, 8270 Krško
Vključene občine	št. vključenih občin	6
	Ime vključenih občin	Mestna občina Krško Občina Bistrica ob Sotli Občina Brežice Občina Kostanjevica na Krki Občina Radeče Občina Sevnica
Prebivalstvo skupaj	Prebivalstvo na območju LASR (Podatki SURS na dan 1. januarja 2022)	75.824
Vrste članov LASR	skupno število članov LASR	29
	št. članov iz javnega sektorja	14
	št. članov iz socialnega sektorja	7
	št. članov iz ekonomskega sektorja, od tega št. članov sektorja ribištva/akvakulture	8/5
Vrste članov v organih LASR (organ odločanja, ki potrjuje operacije: upravni odbor ali skupščina)	skupno število članov (upravni odbor)	9
	št. članov iz javnega sektorja	3
	št. članov iz socialnega sektorja	3
	št. članov iz ekonomskega sektorja, od tega št. članov iz sektorja ribištva/akvakulture	3/3
	št. članov po spolu (št. žensk)	3
	št. članov po spolu (št. moških)	6

Tabela 9: Kazalniki za sklad ESPRA (po letih)

Kazalnik (vpis iz poglavja 5.1 SLR)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj ciljna vrednost
CR06 Ustvarjena delovna mesta							2	2
CR07 Ohranjena delovna mesta							2	2
CR08 Osebe, ki imajo pri tem koristi (na območju in širše)	0	0	20	130	270	205	175	800
CR13 Dejavnosti sodelovanja med deležniki (turizem, podeželje, ostalo)	0	0	0	1	3	1	2	7
CR16 Subjekti, ki imajo koristi od dejavnosti promocije in informiranja	0	0	0	5	10	15	5	35
CR10 Ukrepi, ki prispevajo k dobremu okoljskemu stanju, vključno z obnovo narave, ohranjanjem, varstvom ekosistemov, biotsko raznovrstnostjo, zdravjem in dobrobitjo živali	0	0	0	0	2	0	1	3
CR14 Omogočene inovacije (število novih proizvodov, storitev, postopkov, poslovnih modelov ali metod)	0	0	0	0	1	0	1	2

Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po aktivnostih in ciljnih iz SLR

Finančni načrt smo naredili skladno z 8. členom Uredbe CLLD ESPRA, Prilogo 7 navedene Uredbe (Metodologija za razdelitev finančnih sredstev lokalnim akcijskim skupinam za ribištvo za izvajanje ukrepa lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost – CLLD 2021–2027), in Navodili OU za pripravo strategij lokalnega razvoja iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo za obdobje 2021–2027.

Pri določitvi finančnega zneska smo upoštevali kriterij, da bo v prihodnjem finančnem obdobju 2021–2027 za izvajanje CLLD skupno potrjenih šest LASR, od tega pet na celinskem območju in eden na obalnem. Višina sredstev, ki bo dodeljena posameznemu celinskemu LASR po metodologiji, je 1.699.751,25 EUR brez prapravljalne podpore.

Za višine sredstev po posameznih aktivnostih oz. vrstah podpore smo upoštevali določbe Uredbe CLLD ESPRA, in sicer:

- višina sredstev za podporo za upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije in njene animacije, vključno z olajševanjem izmenjav med deležniki, znaša 25 % od skupne javne podpore, ki je dodeljena LASR za izvajanje SLR;
- višina sredstev za podporo za dejavnosti sodelovanja, izbrane v okviru strategije, in njihovo pripravo znaša 100.000,00 EUR. Skladno z 8. točko 8. člena Uredbe CLLD ESPRA načrtujemo en projekt sodelovanja, kar znaša 6 % skupne finančne podpore SLR, upoštevana je maksimalna višina javne podpore za operacijo sodelovanja, ki je 100.000,00 EUR. Za dejavnosti sodelovanja torej namenimo do 10 odstotkov sredstev za izvajanje SLR, upoštevajoč navedeno Uredbo; razliko sredstev v višini 1.259.801,00EUR smo namenili za Podporo za izvajanje operacij SLR.

Pri razdelitvi predvidene porabe sredstev po letih in vrstah podpore smo upoštevali 37. člen Uredbe ESPRA CLLD, tako da bomo najpozneje do konca leta 2024 objavili, dokončali, izbrali in potrdili operacije ter jih poslali posredniškemu telesu za najmanj en javni poziv, v katerem bomo razpisali 50 % vseh dodeljenih sredstev za izvajanje operacij SLR (629.900,50 EUR). Na podlagi Priloge 5 Uredbe CLLD ESPRA LASR Posavje načrtuje, da bo preostala sredstva razpisal v naslednjih letih na dveh javnih pozivih.

Pri izračunu sredstev Podpore za upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije in njene animacije, vključno z olajševanjem izmenjav med deležniki, smo upoštevali omejitve iz Uredbe CLLD ESPRA, tako

da smo od leta 2024 do 2027 tej vrsti podpore namenili do največ 25 %, za leti 2028 in 2029 pa najmanj 10 % celotne javne podpore, dodeljene za delovanje LASR.

Tabela 10: Razdelitev sredstev po posameznih aktivnostih

Vrsta podpore	Sklad	Stopnja podpore	(EU + SLO) (v EUR)	(v %)
Podpora za izvajanje operacij SLR	ESPRA	50 do 100 odstotkov	1.259.801,00	74 %
Podpora za dejavnosti sodelovanja, izbrane v okviru strategije, in njihovo pripravo (med 5 in 10 odstotkov vseh sredstev za SLR)	ESPRA	50 do 100 odstotkov	100.000,00	6 %
Podpora za upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije in njene animacije, vključno z olajševanjem izmenjav med deležniki	ESPRA	100 odstotkov	339.950,25	20 %
Skupaj			1.699.751,25	100 %

Tabela 11: Prispevek sklada ESPRA in lastna udeležba

Vir financiranja	Skupaj sredstva (v EUR)
Prispevek sklada ESPRA (EU + SLO)	1.699.751,25
Lastna soudeležba	424.937,81
Skupaj (v EUR)	2.124.689,06

Tabela 12: Finančni načrt – razdelitev predvidene porabe sredstev po letih in vrstah podpore

Vrsta podpore	Sklad ESPRA (EU + SLO)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj
Podpora za izvajanje operacij SLR	ESPRA			300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	59.801,00	1.259.801,00
Podpora za dejavnosti sodelovanja, izbrane v okviru strategije, in njihovo pripravo	ESPRA					100.000,00			100.000,00
Podpora za upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije in njene animacije, vključno z olajševanjem izmenjav med deležniki	ESPRA		60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	50.000,00	49.950,25	339.950,25
Skupaj			60.000,00	360.000,00	360.000,00	460.000,00	350.000,00	109.751,25	1.699.751,25

